

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

**BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ BAĞIMLILIĞININ ETKİLERİNİN İNCELENEREK
OLASI ZARARLARININ BERTARAF EDİLMESİ VE BU TEKNOLOJİLERİN
KONTROLLÜ KULLANIMININ SAĞLANMASI İÇİN YAPILMASI**

GEREKENLERİN SAPTANMASI AMACIYLA KURULAN

MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU

(10 / 38, 466, 494, 536, 978, 983, 984)

TUTANAK DERGİSİ

3'üncü Toplantı

29 Mayıs 2019 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Nabi Avcı'nın, Komisyon bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Nabi Avcı'nın, katılımcıların sunum yaparken dikkat etmeleri gereken usule ilişkin açıklaması

III.- SUNUMLAR

1.- Talim ve Terbiye Kurulu Başkan Yardımcısı Doktor Mehmet Sürmeli'nin, Kurul olarak bilişim teknolojileri konusunda yaptıkları çalışmalar hakkında sunumu

2.- Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürü Anıl Yılmaz'ın, Bakanlık ve Genel Müdürlük olarak bilişim teknolojileri konusunda yaptıkları çalışmalar hakkında sunumu

3.- Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürü Doktor Muhammet Örnek'in, Bakanlığın bilişim teknolojileri bağımlılığının önlenmesine yönelik yürüttüğü ve yürütmeyi düşündüğü faaliyetler hakkında sunumu

4.- Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi Temsilcisi Doçent Doktor Gül Karaçetin'in, bilişim teknolojileri bağımlılığında klinik uygulamalar, karşılaşılan zorluklar, yurt dışındaki uygulamalar ve ülkemizde yapılabilecekler hakkında sunumu

**BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ BAĞIMLILIĞININ ETKİLERİNİN İNCELENEREK OLASI
ZARARLARININ BERTARAF EDİLMESİ VE BU TEKNOLOJİLERİN KONTROLLÜ
KULLANIMININ SAĞLANMASI İÇİN YAPILMASI GEREKENLERİN SAPTANMASI
AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU**

(10 / 38, 466, 494, 536, 978, 983, 984)

3'üncü Toplantı

29 Mayıs 2019 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Bilişim Teknolojileri Bağımlılığının Etkilerinin İncelenerek Olası Zararlarının Bertaraf Edilmesi ve Bu Teknolojilerin Kontrollü Kullanımının Sağlanması İçin Yapılması Gerekenlerin Saptanması Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu saat 14.36'da açıldı.

Komisyon Başkanı Nabi Avcı,

Komisyonun bugünkü gündemine,

Katılımcıların sunum yaparken dikkat etmeleri gereken usule,

İlişkin bir açıklama yaptı.

Talim ve Terbiye Kurulu Başkan Yardımcısı Doktor Mehmet Sürmeli tarafından, Kurul olarak bilişim teknolojileri konusunda yaptıkları çalışmalar,

Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürü Anıl Yılmaz tarafından, Bakanlık ve Genel Müdürlük olarak bilişim teknolojileri konusunda yaptıkları çalışmalar,

Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürü Doktor Muhammet Örnek tarafından, Bakanlığın bilişim teknolojileri bağımlılığının önlenmesine yönelik yürüttüğü ve yürütmeyi düşündüğü faaliyetler,

Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi Temsilcisi Doçent Doktor Gül Karaçetin tarafından, bilişim teknolojileri bağımlılığında klinik uygulamalar, karşılaşılan zorluklar, yurt dışındaki uygulamalar ve ülkemizde yapılabilecekler,

Hakkında bir sunum yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 17.06'da toplantıya son verildi.

29 Mayıs 2019 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.36

BAŞKAN: Nabi AVCI (Eskişehir)

BAŞKAN VEKİLİ: Ahmet SORGUN (Konya)

SÖZCÜ: İsmail KAYA (Osmaniye)

KÂTİP: Ahmet ZENBİLCİ (Adana)

BAŞKAN – Bugünkü toplantımızı da hayırlara vesile olması temennisiyle açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Nabi Avcı'nın, Komisyon bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

BAŞKAN - Bu Komisyonumuzun ilk seçimli toplantımız da dâhil olmak üzere dördüncü toplantısı. Cep telefonlarıyla mücadele bağlamında Komisyonumuz çalışıyor. Bu toplantımızda yine ilgili kamu kurumlarından, bakanlıklarımızdan uzman arkadaşlarımızı, yetkili bürokrat arkadaşlarımızı dinleyeceğiz.

Bugünkü programımızda Millî Eğitim Bakanlığı, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı var kurumsal olarak. Ayrıca, bilim uzmanı olarak da Doçent Doktor Gül Karaçetin var. Gül Hanım, Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Sağlık, Uygulama ve Araştırma Merkezinde görevli. Onun bulunduğu yer de bizim Komisyon kadar uzun bir isme sahip. Millî Eğitim Bakanlığından da Talim ve Terbiye Kurulu Başkan Yardımcısı Mehmet Sürmeli Bey'i dinleyeceğiz. Hoş geldiniz Mehmet Bey. Ayrıca, Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürü Anıl Yılmaz Bey'i dinleyeceğiz. Siz de hoş geldiniz. Daha sonra Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığından Doktor Muhammet Örnek Bey'i dinleyeceğiz. Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürü Muhammet Bey, hoş geldiniz. Yasemin Esen Hanım, Sosyal Araştırma ve Politika Geliştirme Daire Başkanı, birlikte olacak. Rahime Bedel Şen, Aile Eğitimi ve Danışmanlık Hizmetleri Daire Başkanı, birlikte olacağız. Olgun Gündüz, Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü Koruma ve Önleyici Daire Başkanı olarak Muhammet Emin Bey'e eşlik ediyorlar. Onlara da çok teşekkür ediyoruz. Doçent Doktor Gül Karaçetin, henüz teşrif etmedi, bekliyoruz.

Şimdi, Millî Eğitim Bakanlığıyla başlayalım uygun görürseniz. Yani Millî Eğitim Bakanlığını pozitif ayrımcılık yaparak öne almış değiliz, öyle yazmış arkadaşlar ama hak eder Millî Eğitim Bakanlığı da böyle bir ayrımcılığı.

2.- Komisyon Başkanı Nabi Avcı'nın, katılımcıların sunum yaparken dikkat etmeleri gereken usule ilişkin açıklaması

BAŞKAN - Yalnız ben sunumlara geçmeden önce sayın genel müdürlerimize ve arkadaşlarına bir hususu, bir prensip kararımızı, Komisyon olarak aldığımız bir prensip kararını kısaca özetlemek istiyorum. Şimdi, tabii, her birimizin bu konularda söyleyecek çok şeyi vardır. Mutlaka hem kurumsal olarak hem bireysel olarak bu konuda yapılanlar, yapılması gerekenler, yapılmayanlar konusunda her birimizin çok uzun sunumlar yapmasını gerektirecek şeyler vardır, elimizde dosyalarımız vardır ama biz hem zaman kısıtı nedeniyle hem de daha hızlı hareket edebilmek için şöyle bir prensip kararı aldık: Sunumlarımızı en fazla yarım saatle sınırlı tutuyoruz ve olabildiğince konunun özüne yönelik sunumlar olmasını arzu ediyoruz. Konunun özü ne? Konunun özü, bizim Komisyonumuzun başlığında var

zaten. Ne diyor Komisyonumuzun başlığı? Bilişim Teknolojileri Bağımlılığının Etkilerinin İncelenerek Olası Zararlarının Bertaraf Edilmesi ve Bu Teknolojilerin Kontrollü Kullanımının Sağlanması İçin Yapılması Gerekenlerin Saptanması Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu. Yani bizim Komisyonumuz çok işlevsel hedefli bir Komisyon, işlev hedefli. Biz burada teorik tartışmalar yapmak için kurulmuş bir Komisyon değiliz. Şüphesiz sizin birikimleriniz bu konularda, işin literatürdeki ayrıntılarında çok şey söylemeyi mümkün kılıyor ama bizim burada sizlerden beklediğimiz en büyük katkı işte bu “yapılması gerekenlerin saptanması” cümlecğinde özetlenmiş durumda. Biz çok işlevsel bakıyoruz konuya. Bize lütfen sunumlarınızla literatürün ayrıntılarına, işin evveliyatına girmeden yani internetin ne olduğu, bağımlılıktan ne anladığımız gibi birtakım akademik tanımlar içinde boğulmadan, siz -diyelim Milli Eğitim Bakanlığı olarak, Milli Eğitim Bakanlığının içerisinde Talim ve Terbiye Kurulu olarak veya Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü olarak veya Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı olarak veya onun ilgili genel müdürlüğü olarak- bu konularda bugüne kadar ne yaptınız, ne yapıyorsunuz, ne yapmayı planlıyorsunuz; bütün bunları yaparken ve yapmayı düşünüürken karşılaştığınız mevzuat güçlükleri varsa -biz yasama tarafını burada temsil ettiğimiz için- bize bu konuda lütfen yol gösteriniz diye biz sizleri dinlemek istiyoruz. Yani “Şu konuda şöyle bir mevzuat sıkıntımız var. Şöyle bir kanun var bu bizim elimizi kolumuzu şuradan bağlıyor. Şimdi yeni gelişen teknolojilere uyumlu olmak üzere şu kanunda şöyle bir değişiklik yapmakta fayda görüyoruz.” gibi çok somut ve yasamayı ilgilendiren, yasamanın çözebileceği sorunları bizimle paylaşmanızı bekliyoruz ve bunu da yarım saat içinde yaparsınız diye ümit ediyoruz. Ondan sonra da Komisyon üyesi arkadaşlarımıza bir on beş dakika soru-cevap süresi öngördük. Ama bunlar Allah’ın emri değil yani öyle şeyler hazırlamışsınızdır ki tam da beklentimize uygundur ve ama bunu yarım saat değil de kırk beş dakikada... Tamam illa yarım saatte hemen mikrofonları kapatacak değiliz ama mümkünse bu süreye riayet edersek daha verimli bir çalışma yapmış oluruz.

Çok teşekkür ediyorum.

Şimdi Milli Eğitim Bakanlığından Talim ve Terbiye Kurulu Başkan Yardımcısı Doktor Mehmet Sürmeli Bey’i dinliyoruz.

Buyurun Mehmet Bey.

III.- SUNUMLAR

1.- Talim ve Terbiye Kurulu Başkan Yardımcısı Doktor Mehmet Sürmeli’nin, Kurul olarak bilişim teknolojileri konusunda yaptıkları çalışmalar hakkında sunumu

TALİM VE TERBİYE KURULU BAŞKAN YARDIMCISI DR. MEHMET SÜRMELİ – Sayın Başkanım, kıymetli vekillerim ve değerli misafirler; hepinizi saygıyla hürmetle selamlıyorum.

Biz Talim ve Terbiye Kurulu olarak bilişim teknolojinin önemini kavradığımız, bildiğimiz için bu konuyla ilgili çok önemli çalışmalar yaptık. Özellikle bilgi ve iletişim teknolojilerinin büyük bir süratle sosyal, toplumsal ve iktisadi çeşitli dönüşümlere yol açmasıyla birlikte bu teknolojiler günlük hayatta vazgeçilmez bir öneme sahip olmuştur. Bilişim teknolojilerinin hayatı kolaylaştırmaya yönelik birçok olumlu katkısı olmasının yanı sıra, toplumsal ve bireysel olumsuz etkileri de ortaya çıkmıştır. Bilişim teknolojileri bağımlılığını önleyici, bu teknolojilerin olumsuz etkilerini bertaraf edici ve belirtilen hususlarda öğrencilerde farkındalık oluşturmaya yönelik bilgi, beceri ve davranışlara Bakanlığımız tarafından hazırlanan ve uygulamada olan öğretim programlarında yer verilmiştir. Bizim öğretim programlarımızın giriş kısmında 4 ana bölüm vardır. Bunlar: Öğretim programının amaçları, özel amaçları, programın perspektifi, uygulanması ve yapısıyla alakalı ve her bir bölümde bilgi ve iletişim

teknolojileri bağımlılığı ve etkilerine yönelik öğretim programının yapısına özel çeşitli şekillerde atıflar yapılmıştır. Bu atıfları yapmamızın amacı, öğrencide konuya ilişkin farkındalık kazandırmanın, bilinç uyandırmanın yanında daha çok bilgi, beceri ve davranış kazandırmayı amaçlamaktır.

Özellikle bilişim teknolojileri bağımlılığı ve etkileri temel eğitim ve ortaöğretimde farklı sınıf ve düzeylerde -özellikle buraya dikkat çekmek istiyorum Sayın Başkanım- 12 derste 79 kazanım ve 58 açıklamada çeşitli boyutlarıyla ele alınmaktadır. Burada biz bu dersleri özellikle verdik. Bilişim teknolojileri ve yazılım dersi ilk öğretim tüm düzeyler, hukuk ve adalet dersi 6, 7 ve 8'inci sınıflar, din kültürü ve ahlak bilgisi dersi 4, 5, 6, 7 ve 8'inci sınıflar, hayat bilgisi dersi 1, 2, ve 3'üncü sınıflar, medya okuryazarlığı dersi 7 ve 8'inci sınıflar, şehrimiz dersi 5, 6, 7 ve 8'inci sınıflar, sosyal bilgiler dersi 4, 5, 6 ve 7'nci sınıflar, Türkçe dersi ilköğretim tüm düzeyler, ortaöğretim bilgisayar bilimi dersi ortaöğretim düzeyi, ortaöğretim beden eğitimi ve spor dersi 9, 10, 11 ve 12'nci sınıflar, ortaöğretim kimya dersi 9, 10, 11 ve 12'nci sınıflar, ortaöğretim sağlık bilgisi ve trafik kültürü dersi 9'uncu sınıflarda 79 kazanım ve 58 açıklamayla yerini almıştır.

Sayın Başkanım, arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Bunlardan bir tanesini bize örnek olarak gösterebilir misiniz?

TALİM VE TERBİYE KURULU BAŞKAN YARDIMCISI DR. MEHMET SÜRMELİ – Olabilir Başkanım.

BAŞKAN – Ve ne kadar zamandır bu uygulama sürüyor?

TALİM VE TERBİYE KURULU BAŞKAN YARDIMCISI DR. MEHMET SÜRMELİ – Bu uygulamalar özellikle 2018'de programlar yenilediği andan itibaren, tamamen detaylı bir şekilde programın yenilenmesiyle beraber bütün bu saymış olduğum derslerde kazanım ve açıklama olarak yerleştirildi Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Şimdi elimizde var mı herhangi bir dersle ilgili?

TALİM VE TERBİYE KURULU BAŞKAN YARDIMCISI DR. MEHMET SÜRMELİ – Elimizde var, Sayın Komisyon üyelerimize de dağıttım, dosyalarda mevcut Sayın Başkanım.

İsterseniz, bilişim teknolojileri ve yazılım dersi öğretim programı 5 ve 6'ncı sınıflarda mecburi, oradaki yapmış olduğumuz çalışmaları kazanım ve açıklamalarla beraber okuyabiliriz.

BAŞKAN – Şimdi, Bilişim Teknolojileri ve Yazılım Dersi Öğretim Programı (Ortaokul 5 ve 6'nci sınıflar). Bunları tutanaklara girmesi bakımından bir okuyalım.

TALİM VE TERBİYE KURULU BAŞKAN YARDIMCISI DR. MEHMET SÜRMELİ – Müsaade eder misiniz okuyayım.

BAŞKAN – Lütfen buyurun.

TALİM VE TERBİYE KURULU BAŞKAN YARDIMCISI DR. MEHMET SÜRMELİ – Bilişim Teknolojileri ve Yazılım Dersi Öğretim Programı'nın Özel Amaçları, ortaokul 5 ve 6'nci sınıflar için.

Bilişim Teknolojileri ve Yazılım Dersi Öğretim Programı, öğrencilerin;

1) Dijital vatandaş olarak teknolojik kavramları, sistemleri ve işlemleri iyi anlayan bireyler olmalarını,

2) Bilişim teknolojilerini etkili ve amacına uygun kullanmalarını,

3) İnternet tabanlı servislere erişimlerini, araştırmalarını ve kullanmalarını,

4) Bilgisayar bilimine ilişkin genel bir anlayış ve teknik birikim oluşturmalarını,

- 5) Problem çözme ve bilgi-işlemsel düşünme becerileri edinmelerini ve geliştirmelerini,
- 6) Akıl yürütme sürecini takip edebilmelerini ve değerlendirmelerini,
- 7) Öğrenme sürecinin bir parçası olarak iş birlikli çalışma becerileri edinmelerini, sosyal ortamlardan faydalanmalarını ve öğrendiklerini paylaşmalarını,
- 8) İnternet ortamında öğrenme fırsatları aramalarını,
- 9) Algoritma tasarımına ilişkin anlayış geliştirerek sözel ve görsel olarak ifade edebilmelerini,
- 10) Problemleri çözmek için uygun programlama yaklaşımını seçerek uygulayabilmelerini,
- 11) Programlama konusunda teknik birikim oluşturmalarını,
- 12) Programlama dillerinden en az birini kullanabilmelerini,
- 13) Ürün tasarımı ve yönetimi konusunda çalışmalar yürütmelerini,
- 14) Günlük hayatta karşılaşılan sorunların (yaşlı ve engelli bireylerin karşılaştığı sorunlar vb.) çözümüne ilişkin yenilikçi ve özgün projeler geliştirmelerini,
- 15) Yaşam boyu öğrenme konusunda bilinç kazanmalarını amaçlamaktadır.

Bununla ilgili açıklamalarımız var Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Kazanımlar var, açıklamalar var.

TALİM VE TERBİYE KURULU BAŞKAN YARDIMCISI DR. MEHMET SÜRMELİ – Evet, kazanım ve açıklamalar var amaçlardan ayrı olarak.

BAŞKAN – Şimdi artık soru-cevap kısmına geçebiliriz değil mi? Sizin sunumunuz...

TALİM VE TERBİYE KURULU BAŞKAN YARDIMCISI DR. MEHMET SÜRMELİ – Yani devam ettiği için ben Komisyon üyelerimize dağıttığımdan dolayı vakit almasın diye... İsterseniz okuyabilirim Sayın Başkanım.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Var.

BAŞKAN – Var, arkadaşlarımızın elinde var.

Yalnız, burada dediğim gibi, bizim Komisyonumuzun bu teknolojinin kontrollü kullanımının sağlanması için yapılması gerekenler bahsine yönelik tedbir bahsinde ne var burada? “Bilişim teknolojilerini etkili ve amacına uygun kullanmalarını...” derken herhâlde bunu kastediyorsunuz siz.

TALİM VE TERBİYE KURULU BAŞKAN YARDIMCISI DR. MEHMET SÜRMELİ – Daha ileriki sınıflarda depolama, aynı zamanda bunları muhafaza etme, kontrol etme ve zamanı iyi kullanma özellikle küçük yaşta bir bağımlılık oluşturmamasıyla ilgili önlemler de var Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Evet, şimdi şu okuduğunuz bölümle ilgili bile benim biraz da eski bir Millî Eğitim Bakanı olmaktan kaynaklanan bir iki ihtirazi kaydım var, onları sizinle paylaşayım, doğrudan Komisyonumuzun konusuyla ilgisi yokmuş gibi görünüyor ama özellikle 1’incisinin var. Daha 1’inci maddede, Bilişim Teknolojileri ve Yazılım Dersi Öğretim Programı’nın Özel Amaçlarının 1’inci maddesinde “Dijital vatandaş olarak teknolojik kavramları” diye giriyorsunuz. Şimdi, “dijital vatandaş” dediğiniz anda zaten Komisyonumuzla ters bir şeye gelmiş oluyorsunuz. Bizim derdimiz de çocuklarımızı, gençlerimizi özellikle dijital vatandaş olmaktan korumak için...

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Organik vatandaş...

BAŞKAN – Yani vatandaş, önüne herhangi başka bir sıfat, hele hele böyle “dijital” filan gibi sıfat getirmeden biz vatandaş olarak çocuklarımızın, gençlerimizin ve yaşlılarımızın da yetişkinlerimizin de... Şimdi, “dijital vatandaş” dediğiniz zaman tam korktuğumuz bu zaten bizim. Çocuklarımızın,

özellikle gençlerimizin bu bağımlılıkla dijital varlıklar hâline gelmeleri yani dijitalize olmaları, Allah muhafaza. Onun için, şimdi Millî Eğitim Bakanlığına Komisyon olarak hemen birinci önerimizi yapıyoruz Talim ve Terbiye Kuruluna.

TALİM VE TERBİYE KURULU BAŞKAN YARDIMCISI DR. MEHMET SÜRMELİ – Not aldım Başkanım.

BAŞKAN – Lütfen bunu, “dijital vatandaş” tabirini kullanımdan tamamen kaldıralım. Bunu, bu tabiri ancak bir tehlikeye işaret ederken kullanabiliriz yani “Çocuklarımızı dijital vatandaş olmaktan kurtarmak için şunları yapacağız, şunları yapıyoruz.” demek için bir ikaz, bir tehlike kavramı olarak “dijital vatandaş”ı kullanabiliriz. Burada öngörüldüğü gibi bir idealizasyon, bir ideal, ulaşılması gereken bir şey olarak değil, tam tersine kaçınılması gereken bir olgu olarak bunu şey yapıyoruz.

Bir de -yine Millî Eğitim Bakanlığı şeyimiz tutuyor, onu da söylemem lazım- özel amaçların 12’nci maddesine geldik “Programlara dillerinden en az birini kullanabilmeleri.” dediniz, sonra birden “Ürün tasarımı ve yönetimi konusunda çalışmalar...” Şimdi, bu bambaşka bir alanın konusu, “Ürün tasarımı ve yönetimi.” Hem de çok iddialı bir başlık yani hem çocuklar ürün tasarımı konusunda bir şeyler öğrenecekler bu derste ayrıca. O 12 şeyi yaptıktan sonra, 12’sini yaptıktan sonra 13’üncüye geliyor “Ürün tasarımı ve yönetimi...” Yapmayın.

14) “Günlük hayatta karşılaşılan sorunların –örnek vermiş- (yaşlı ve engelli bireylerin karşılaştığı sorunlar vb.) çözümüne ilişkin yenilikçi ve özgün projeler geliştirmelerini.” Ne zaman, nerede yapacaklar bunu? Bilişim teknolojileri ve yazılım dersinde. Yapmayın, yapmayın.

15) “Yaşam boyu öğrenme konusunda bilinç kazanmaları...” Bu da böyle hani fiyakalı görünen kof cümlelerden biri. “Yaşam boyu öğrenme konusunda bilinç kazanmaları...”

Şimdi, Talim ve Terbiye benim öteden beri çok önemseydiğim bir kurum. Aslında Talim ve Terbiye derin millî eğitim demektir, geçmişte de öyle kullanılmıştır. O bakımdan Talim ve Terbiyenin kullandığı her tabir, her kavram, her yaklaşım eğitim sürecinde çok akla gelmeyecek alanlarda etkili olur olumsuzuyla olumsuzuyla.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Son nokta olmalıdır yani.

BAŞKAN – Onun için bunları yaparken çok dikkat etmek gerekir.

Şimdi ben söylediklerimi özetliyorum Mehmet Bey. Bu “dijital vatandaş” kavramını katıyen kullanmayın.

TALİM VE TERBİYE KURULU BAŞKAN YARDIMCISI DR. MEHMET SÜRMELİ – Not aldım Başkanım.

BAŞKAN – Çok tehlikeli, kullanacaksanız da bir tehlikeye işaret etmek için kullanın.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Kaldı ki bazı şeyler reklam olur diye kullanmıyoruz değil mi?

BAŞKAN – Ama “dijital vatandaş” ne demek? Yani insanın dijitalleşmesi. Böyle bir şeyi Talim ve Terbiye nasıl öngörmüş olabilir?

Ve ders programında da 13, 14, ve 15’inci amaçlar tamamen bu dersin şeyinden kopuk. Yani tasarım dersi diye bir dersimiz var ayrıca bizim bildiğim kadarıyla. Tasarım yönetimi; biz onu üniversitelerde ders, hatta bölüm olarak okutuyoruz. Şimdi yapmayın, ortaokul 5’inci, 6’ncı sınıftaki çocuklara tasarım yönetimi dersi verilmez. Hele böyle bir dersin içinde alt başlık gibi hiç verilmez filan.

Biz demek ki şimdi Komisyon olarak Talim ve Terbiyeden şunu bekliyoruz: Burada var ama bütün bu derslerin hazırlık aşamalarında bu tehlikelere dikkat çekiyor muyuz, çekmiyor muyuz, çekmiyorsa nasıl çekebiliriz diye bu öğretim programı girişlerindeki özel amaçlar, genel amaçlar, kazanım ve

açıklamalar başlıklarını bu perspektiften bir daha gözden geçirmesi gerektiğini söylemiş oluyoruz. Biz de Komisyon olarak notumuzu alalım, Talim ve Terbiyenin bundan sonra yapacağı çalışmaları bu açıdan denetleyecek bir mekanizma nasıl kurulabilir, biz de onu raporumuzu yazarken tartışalım derim.

Buyurun Ali Bey.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ediyoruz.

Şimdi, Talim ve Terbiye Kurulu bir ders listesi verdi ve bu ders listesi içerisinde bu bilişim teknolojileriyle ilgili bağımlılık ve etkileri üzerine konuları işlediklerini söylediler. Belki hepsi olmayabilir, bilemiyorum ama bilişim teknolojileri ve yazılım dersinde öğrencilere ne öğretiliyor, hani başlık olarak değil de içeriğinin belki bir PDF olarak bizlere iletilmesi mümkün olabilir mi? En azından biz de görelim, bu öğrencilere nasıl bir öneride bulunuyorsunuz ya da hangi konularda yani bunları nasıl söylüyorsunuz, nasıl yapılıyor bunlar, onları görsek iyi olur diye düşünüyorum. Hani mümkünatı varsa belki bütün dersler açısından olabilir ama özellikle bilişim teknolojileri ve yazılım dersi konusunda bize, Komisyon üyelerine iletilirse çok daha faydalı olur diye düşünüyorum Başkanım. Sadece burada başlıklar olarak geçmiş ama içeriğini hiç bilmiyoruz.

BAŞKAN – Şimdi 3’üncü sayfada şeyler var. Mesela hemen gözüme çarpanlardan söyleyeyim -ama sizin dediğinizi yapalım- ama burada kazanım ve açıklamalar devam ederken alt başlıklarında internet etiğine falan giriyorlar.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Anladığım kadarıyla onlar da başlıklar.

BAŞKAN – Evet, başlıklar.

TALİM VE TERBİYE KURULU BAŞKAN YARDIMCISI DR. MEHMET SÜRMELİ – Sayın Başkanım, müsaade ederseniz gelecek toplantıda veya bir ara biz size hem kitaplarımızı hem de müfredatımızı takdim edelim PDF olarak.

BAŞKAN – Çok iyi olur.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – PDF olarak olursa iyi olur, bizim de elimizde olur, bakarız biz de yani öğrenmek açısından.

BAŞKAN – Şimdi, mesela şöyle yapalım: O kitap özellikle bu dersin uzmanı kimse Talim ve Terbiyede, bu dersin müfredatının oluşmasına katkıda bulunan uzman arkadaşları davet edelim. Onlar mesela buraya birtakım şeyleri yazmışlar, güzel başlıklar da var. Yani “Bilişim suçlarının neler olduğu, dijital paylaşımların kendisi ve başkaları üzerine etkileri. Bilişsel ve ahlaki gelişimine uygun olan dijital uyum ve içerikleri ayırt etmek.” filan gibi ama bunları, buraya bu yazılanları ders içeriğinde nasıl anlatıyor, onu görmemiz lazım. Onu da ancak o kitabı hazırlayan arkadaşlar veya o kitabın redaksiyonuna Talim ve Terbiye adına nezaret eden arkadaşlar bize anlatabilirler “Şu bölümde şunu yaptık çünkü bunu amaçlıyorduk.” gibi; o, bizi şey yapabilir, yol gösterici olabilir.

TALİM VE TERBİYE KURULU BAŞKAN YARDIMCISI DR. MEHMET SÜRMELİ - İlk defa katıldık Sayın Başkanım. Biz öbür toplantıya arkadaşlarımızı getirelim, alan uzmanlarımızı.

BAŞKAN – Tabii, tabii, olur inşallah. Ama kitapları bir an önce gönderin ki Ali Bey’in dediği çalışmaları, önceden biraz biz de dersimizi çalışmış olalım yani.

TALİM VE TERBİYE KURULU BAŞKAN YARDIMCISI DR. MEHMET SÜRMELİ - Tamamdır, gönderelim.

BAŞKAN – Buyurun Erol Bey.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Teşekkür ederim Başkanım.

Toplantının formatı o noktaya geldi, açıklandı da. “Bir şeyi düzelttim, her şey düzeldi.” diyecek kadar çok önemli bir kurum Talim ve Terbiye Kurulu, belki eğitim ayağının en önemli şeyi ama format olarak çok istifade ettiğimiz söylenemez; hani, derler ya “Biri bir kompozisyon yazmış; noktayı, virgülü, soru işaretini, bütün noktalama işaretlerini yerine koymuş, en altına ‘Marş, marş! Herkes yerine.’” demiş gibi. Şimdi, biz size verdik. Doküman da olsa da görsel anlamda nitelikli bir sunum olursa daha iyi olur diye düşünüyorum Sayın Başkanım, yani, bunu tekrarlarsak...

BAŞKAN – Olur, olur, tekrarlayacağız inşallah, tamam.

EROL KAVUNCU (Çorum) - Evet.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ederim.

AHMET SORGUN (Konya) – Ben de teşekkür ediyorum.

Tam Erol Bey’in değindiği noktaya değinecektim. Bu çalışılmış bir sunum değil, tamamen oradaki şablonların kesilip buraya gönderilmesi şeklinde bir... Sunum da değil aslında, hakikaten çalışılmış değil. Kaldı ki bilişim teknolojilerini anlatmışsınız siz. Programların içinde, nerede o? Bizim konumuz bilişim teknolojileri değil, bunun bağımlılık hâline gelmesi ve bunun nasıl önleneceği konusundaki çalışmalardır. Yani, şu kadar şeyin içerisinde belki bir iki cümle ya var ya yok ve bu da çok hazır, orada yapılmış programların -değil mi- ders dağılımlarının çıkarılmış hâli bu. Yani, bu, buraya mahsus yapılmış bir sunum değil Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Evet. Tekrar edeceğiz sunumu, tekrar edeceğiz, Talim ve Terbiyeden tekrar alacağız.

AHMET SORGUN (Konya) – Yani, bu sunum kabul olmadı diye düşünün.

BAŞKAN – Evet, evet.

AHMET SORGUN (Konya) – Yani, Millî Eğitim ne yapıyor? En önemli kurum. Yani, ne yapıyor Millî Eğitim, bu bağımlılıkla ilgili ne yapıyor? “Biz teknoloji dersi veriyoruz, yazılım dersi veriyoruz, bilmem ne.” Tamam, anladık da bağımlılıkla ilgili ne yaptı, ne yapıyor? Onu, dediğiniz gibi... Bizzat kitaplardan bence örnekleylim, kitaplardan ve altı çizilerek.

BAŞKAN – Gündelik uygulamada...

AHMET SORGUN (Konya) – Uygulamadaki, evet.

BAŞKAN – Yani, Talim ve Terbiye bu konuya yaklaşırken... Şu örnek üzerinden derdimizi daha iyi anlatabiliriz, muhtemelen Ahmet Bey’in söylemek istediğini de özetleyen bir şey olur: Şimdi, ben Millî Eğitimdeyken bir dönem Bakan şeyiyle okullara çocukların cep telefonlarıyla gelmesini yasaklamaya kalktık, başka amaçlarla yani aynı zamanda sınıf disiplini filan bozuyor diye fakat maalesef veli baskısı nedeniyle okullarımız bunu uygulamakta zorlandı, yani veliler çocuklarıyla iletişim bakımından çocuklarının cep telefonunu vazgeçilmez gördükleri için pek çok okulda bu... Elimizde de bunu sağlayacak yasal bir şey olmadığı için... Hatta o dönemde Danıştaydan mı, öyle bir şeyler de olmuştu hatırladığım kadarıyla, yani bizim o genelgemiz boşa çıkartılmak istenmişti, öyle bir şey oldu. Şimdi, dolayısıyla, muhtemelen bugünkü koşullarda Millî Eğitim Bakanlığında yine benzer tedbir girişimleri vardır, olmalıdır. Varsa neler olduğunu, yoksa neler olması gerektiğini enine boyuna konuşmak için tekrar buluşuruz inşallah, biz sizi tekrar davet edeceğiz.

Evet, şimdi, eğer Talim ve Terbiye Kurulu Başkan Yardımcımız Mehmet Bey’e başka bir sorumuz yoksa Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürü Anıl Bey’e geçeceğiz.

Buyurun Anıl Bey.

2.- Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürü Anıl Yılmaz’ın, Bakanlık ve Genel Müdürlük olarak bilişim teknolojileri konusunda yaptıkları çalışmalar hakkında sunumu

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YENİLİK VE EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ GENEL MÜDÜRÜ ANIL YILMAZ -Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri; ben de Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü olarak bu alanda neler yaptığımız hakkında çok özet olarak bilgi arz edeceğim. Açılıшта da buyurduğunuz gibi, ben giriş kısmını çok fazla uzun tutmayacağım. Çok kısaca...

BAŞKAN – 4’üncü sayfadan başlayabilirsiniz.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YENİLİK VE EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ GENEL MÜDÜRÜ ANIL YILMAZ -Evet, bu olası etkileri geçiyorum, malumumuz zaten.

Bakanlık ve Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü olarak biz 2012 yılından bu yana bu alanda çalışıyoruz efendim. Bu alanda uzman kuruluşumuz Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuyla iş birliğiyle bu çalışmalar başladı. 2012 Mayıs ayında bir protokolle akademik olarak bu konuda bir komisyon kurduk ve çalışmaları başlattık. İnternetin özellikle bilinçli ve güvenli kullanımıyla ilgili uzman çalışma gruplarıyla eğitim içerikleri ve öğretmenlerimize yönelik bir çerçeve program tasarladık. Öğretmenlerimizin burada, bu konuda öncelikle yetkin hâle getirilmesi önem arz ediyordu. Tabii, öğretmenlerimiz deyince, şu an 900 binin üzerinde, 1 milyona yakın öğretmenimizin olduğu da göz önünde bulundurulursa, bu kadar büyük bir kitleye yaygın bir eğitim vermek hem yüz yüze hem de uzaktan eğitimi gerektiriyor; dolayısıyla, böyle bir çalışma tasarladık. Önce, yüz yüze eğitimleri verecek eğitici eğitimlerini birlikte yaptık; burada, merkezde bu eğiticiler eğitildiler; daha sonra, uzaktan eğitimle de sahada verilen bu eğitimleri desteklemek üzere, 2016 yılında bilgi teknolojileri ve internetin bilinçli ve güvenli kullanımı için dijital eğitim içerikleri hazırladık, “SCORM paketi” deniyor bunlara ve bunları Bakanlığımızın eğitim portali olan Eğitim Bilişim Ağı “EBA” üzerinden sunduk. 2013-2019 döneminde toplam olarak 191 bin yani yaklaşık 200 bin öğretmenimize -hem öğretmenlerimize hem okul yöneticilerimize- bu eğitimler kısmen yüz yüze, kısmen de uzaktan olmak üzere verildi.

Yine, bu iş birliği kapsamında...

BAŞKAN – Şimdi, Anıl Bey...

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YENİLİK VE EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ GENEL MÜDÜRÜ ANIL YILMAZ - Buyurun efendim.

BAŞKAN – Bu SCORM uygulaması 2013’te bizim başlattığımız proje olduğu için biliyorum: Şimdi, 191 bin rakamı benim bildiğim kadarıyla 2017 rakamı, yani 200 bine ulaşmamıştı ama 190 bin civarındaydı 2017 itibarıyla. 2018 ve 2019’da bunun üzerine bir şey ilave edildi mi?

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YENİLİK VE EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ GENEL MÜDÜRÜ ANIL YILMAZ - Bu sene daha birkaç tanesi yapıldı. Bunlar peyderpey açılan eğitimler.

BAŞKAN – Birkaç tane dediğiniz, kaç kişi katıldı?

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YENİLİK VE EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ GENEL MÜDÜRÜ ANIL YILMAZ - Yani, yüzler mertebesinde bunlar çünkü online eğitimler ve yüz yüze de destekliyor. Yüz yüze olunca, tabii, az yani sayıyı çoğaltamıyoruz çok fazla.

BAŞKAN – Anladım, peki, evet.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YENİLİK VE EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ GENEL MÜDÜRÜ ANIL YILMAZ - Bir de şu efendim: İçerikleri güncelliyoruz şu anda. Buyurduğunuz gibi, 2013’te hazırlanan içerikler çok dinamik bir alan. Birazdan arz edeceğim, yeniden protokolü güncelleyip içeriklerin yenilenmesi çalışmasını da başlattık.

Bu iş birliği kapsamında bir diğer ürünümüz diyebileceğimiz: Bilişim Teknolojileri ve İnternetin Bilinçli, Güvenli Kullanımı kitabı. Bu, FATİH Projesi kapsamında, yine BTK'yle iş birliği içinde...

BAŞKAN – O kitaptan getirdiniz mi bize?

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YENİLİK VE EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ GENEL MÜDÜRÜ ANIL YILMAZ -Dijital versiyonu var efendim, baskısı yok ama ulaştırılım Komisyonumuza.

BAŞKAN – Öğretmenlere basılı olarak dağıttınız, değil mi?

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YENİLİK VE EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ GENEL MÜDÜRÜ ANIL YILMAZ - Hayır, bu dijital, EBA üzerinde.

BAŞKAN – Akademik komisyonca hazırlanmış kitap bastırılmış ve eğitimcilere dağıtılmıştı.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YENİLİK VE EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ GENEL MÜDÜRÜ ANIL YILMAZ -Şu anda yok da ilk başta öyle basıldı, evet. Şu anda baskısı kalmadı yani tekrar basmıyoruz.

Burada aslında konu beş ana başlık veya boyutta ele alındı: Teknik, psikososyal, eğitim, hukuk ve sağlık boyutlarında. Ana başlıkları burada kısaca arz edecek olursam: Bilişim teknolojilerinin bilinçli kullanımı, etkin kullanımı, güvenli kullanımı, etik kullanımı ve bilinçli, güvenli, yönetilebilir ve ölçülebilir BT ve internet kullanımı için nelere dikkat edilmesi gerekir öğretmen, öğrenci, yönetici ve ülke açısından; böyle bir yayını da başta öğretmenlerimiz olmak üzere eğitim camiamıza sunduk.

Efendim, 2019 yılında, bugüne kadar 2 adet yüz yüze siber güvenlik eğitimi planlandı. Nisan ayında yani geçtiğimiz ay ilk olarak Ankara'da Hizmetiçi Eğitim Enstitüsünde bu eğitimin 1'incisini verdik.

Yine, geçtiğimiz günlerde, Mayıs ayı içinde yeni bir siber güvenlik portalı EBA üzerinde öğrencilerimizin bilgisine sunuldu.

BAŞKAN – Bu portal 2013'te açıldı, yeni değil. Biz açtık onu.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YENİLİK VE EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ GENEL MÜDÜRÜ ANIL YILMAZ - Portal şeklinde değil de efendim içerikler dağıntıktı...

BAŞKAN – Portal.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YENİLİK VE EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ GENEL MÜDÜRÜ ANIL YILMAZ - Veya sonra kaldırılmış olabilir ama EBA'da bunu biz mayısta tekrar hayata geçirdik. Yani, bu alandaki içerikleri derli toplu, erişilebilir hâle getirmeyi amaçlamıştık. Şu an itibarıyla, içinde EBA üzerinde eğitim içerikleri olarak düşünebileceğimiz ve bu alana özgü 43 tane video, 9 infografik, 2 tane dış bağlantılı portal ve 1 mobil oyun -bu da Bakanlığımız tarafından geliştirildi- portala eklendi. Tabii, burada paradoksal da bir durum var gibi gözüküyor aslında: Bilişim ve bilişim teknolojileri kullanımında bağımlılığı aslında bizim yine bilişim teknolojilerini kullanarak çözmek gibi bir yaklaşımımız var. Ama öğrencilerimizi daha çok eğitsel içeriklere, eğitsel bilişim teknolojilerine yönlendirmeye çalışıyoruz.

BAŞKAN – Anıl Bey, bu mobil oyun hangisi?

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YENİLİK VE EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ GENEL MÜDÜRÜ ANIL YILMAZ - Efendim, o, ileriki slaytta, 15'inci slaytta. Siber Güvenlik Oyunu. Bu daha çok siber zorbalık konusunda çocuklarımızı bilinçlendirmek ve buna karşı...

BAŞKAN – Bu yerli yapım mı?

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YENİLİK VE EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ GENEL MÜDÜRÜ
ANIL YILMAZ – Yerli; bu, tamamen Bakanlığımızın yaptığı, bizim Genel Müdürlükteki arkadaşların geliştirdiği bir oyun.

BAŞKAN – EBA’dan mı yaptılar?

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YENİLİK VE EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ GENEL MÜDÜRÜ
ANIL YILMAZ - EBA’dan, evet efendim. Cep telefonlarına yüklenmesi için, tabii, Google Play Store ve IOS App Store’a yüklenmesi gerekiyor, oradan yükleniyor bu.

BAŞKAN – Ücretsiz mi yükleniyor?

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YENİLİK VE EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ GENEL MÜDÜRÜ
ANIL YILMAZ - Tabii, ücretsiz efendim.

Özellikle bu siber zorbalık konusu 2023 eğitim vizyonu dokümanımızın da ele aldığı ana konulardan bir tanesi.

Ben, eğer Komisyonumuzun vakti varsa, her biri bir buçuk, iki dakikalık örnek olarak 2-3 video getirdim, onları izleyebiliriz efendim, uygun görürseniz.

BAŞKAN – İyi olur, evet.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YENİLİK VE EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ GENEL MÜDÜRÜ
ANIL YILMAZ - Evet, burada özellikle ilkokul çağındaki çocuklarımızı siber zorbalık konusunda bilinçlendirmek amaçlanıyor.

(Video gösterimi yapıldı)

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YENİLİK VE EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ GENEL MÜDÜRÜ
ANIL YILMAZ -Evet, efendim, aslında portalda bunun gibi çok sayıda, 50 civarında videomuz var, bilinçlendirme amaçlı. Videoların dışında, burada birkaç örneğini size arz ettiğim yine bilgilendirme, bilinçlendirme amaçlı infografiklerimiz var, mesela bir sonraki sayfada bunu görebilirsiniz: Teknolojinin Etkileri. Aslında bunlar, bu terimler dilimize henüz daha tam da girmedi, İngilizceden tercüme ederek veya birebir İngilizcesini koyarak ancak şey yapıyoruz ama açıklamasına baktığımızda, aslında bu durumların günlük hayatımıza çoktan girdiğini fark edebiliyoruz. Örneğin, “nomofobi” cep telefonundan uzaklaşma kaygısı yani cep telefonumuzu bir yerde unuttuğumuzda bayağı bir kaygılanıyoruz artık, bu aslında artık hastalık boyutuna kadar ilerlemiş durumda. Veya “selfitis” sürekli kendi fotoğrafını çekip sosyal medyada paylaşmak gibi birçok olumsuz durum hakkında bilinçlendirmeye yönelik çalışmalarımız var. Mesela “Google Takibi” etrafındaki insanları sürekli olarak Google’dan aramak, araştırma yapmak gibi burada birçok başlık var, vaktinizi almamak için hepsini saymayacağım.

Bir sonrakinde, yine, özellikle sağlık boyutunda, bilgisayar kullanımında hem zamanlamalara dikkat etmemiz açısından hem de ergonomi boyutunu göz önüne getirmek için hazırlamış olduğumuz bilgilendirici materyaller var; yine EBA üzerinde bunları öğrencilerimize veya öğretmenlere sunuyoruz.

Bir sonrakinde, yine, “Dijital Yurttaşlık” -gerçi az önce “Dijital vatandaş” terimini kullanmayalım.” denmişti- denmiş burada ama yani bir vatandaş olarak dijital teknolojileri en iyi nasıl kullanmalıyız, aslında ona dikkat çekmek üzere; veri gizliliği, kişisel verilerin paylaşılması gerektiğine dair bilgilendirme amaçlı bir infografik.

Bir sonraki slaytta, az önce bahsettiğimiz mobil uygulamamızla ilgili bilgiler var.

Bunun yanında, akademik düzeyde biz her sene yaptığımız Eğitim Teknolojileri Zirvesi'nde akademik bildiriler alıyoruz. Geçtiğimiz sene de bu alanda yani Bilinçli ve Güvenli İnternet Kullanımı ve Bilişim Etiği başlığında 29 akademik bildiri burada sunuldu ve burada yine bilinçlendirme amaçlı faaliyetler yapıldı.

Dijital platformumuz üzerinde bir haber modülü var. Okullarımızda, sahada bu alanda yapılan faaliyetler, iyi uygulamalar bütün eğitim camiasıyla bu portal üzerinden de paylaşıyor.

Yine, bir kamu spotu...

BAŞKAN – Bu zirve bildiri kitabından getirdiniz mi bize?

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YENİLİK VE EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ GENEL MÜDÜRÜ ANIL YILMAZ -Dijital ortamda efendim bu da, basmıyoruz artık çoğu yayılımı biraz tasarruf olması açısından ama Komisyonumuza ulaştıracağız.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – PDF olarak gönderebilirsiniz.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YENİLİK VE EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ GENEL MÜDÜRÜ ANIL YILMAZ -Tabii, tabii. Bunları ulaştıracağız.

BAŞKAN – PDF olarak gönderin.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YENİLİK VE EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ GENEL MÜDÜRÜ ANIL YILMAZ -Tabii ki.

Bir kamu spotu da hazırlanarak paylaşıldı, “Hırsız Fare” adında; bu da kişisel verilerin internet üzerinde çalınabileceğiyle ilgili bir bilinçlendirme spotu.

Bakanlığımız ve Genel Müdürlüğümüz, tabii, dijital içeriklerin yanında okullarımızın internet erişimine ilişkin politikaları da yönetiyor. Burada, okullarımızın kullandığı internet bağlantısında biz özel bir filtreleme sistemi kullanıyoruz, özellikle sosyal ağlara erişime izin vermiyoruz okul ağı üzerinden. Tabii, öğrenciler kendi cep telefonlarıyla sınıfa girerlerse onu baypas etmiş oluyorlar; buyurduğunuz gibi, aslında buna yönelik bir önlem alınması gerekebileceğini düşünüyorum şahsen çünkü özel okullarda bunu okullar kendileri düzenleyebiliyorlar yani ders sırasında içeri almayabiliyorlar telefonları; tabii, bu lojistik anlamda bir düzenleme gerektiriyor.

Şöyle: Tabii teknolojiye, özellikle internet teknolojilerinde hiçbir zaman bir şeyi yüzde 100 engellemek mümkün olmuyor. Yani, sürekli bir arka kapı, bir baypas yöntemi, alternatif bir yöntem ortaya çıkabiliyor ama biz bunları mümkün olduğunca anlık olarak takip edip gerekli önlemleri almaya çalışıyoruz.

FATİH Projesi kapsamında okullarımızın önemli bir kısmına da kablosuz ağ kuruldu, malumunuz; bu ağ şifreli fakat yine şifresinin paylaşılması gündeme gelebiliyor, dolayısıyla eğitim camiasının dışındaki insanlar da okulun yakınıdaysa bu ağı kullanıp olumsuz faaliyetlerde bulunabilirler. Bunun da önüne geçmek üzere biz şu anda bir kimlik doğrulama sistemi yani basit bir parolanın ötesinde, kullanan kişinin, kimliğini doğrulayarak bu ağı kullanmasına yönelik bir alt yapı iyileştirmesi yapıyoruz.

Önümüzdeki dönem planladığımız çalışmalar şu şekilde: BTK'yle bu protokolümüzü güncelliyoruz şu anda, eğitim içeriklerini günün şartlarına uygun hâle getirmek üzere çalışma yapacağız. Türkiye Bilişim Derneğiyle, bu alandaki STK'lerle de birlikte çalışıyoruz. Türkiye Bilişim Derneğiyle, siber zorbalık ve öğrencilerin sosyal medya kullanımı konusunda onların geliştirdikleri değerli içerikler var, bunları yaygınlaştırmak için iş birliği yapacağız. Ve Bakanlığımız içinde de, öğrenci ve öğretmenlerin teknolojik bağımlılık düzeylerini tespit etmek için bir saha araştırması yapmayı planladık. Şu anda elimizde böyle bir bağımlılığı objektif veriye dayalı olarak ölçecek bir çalışma yok. Bunu yaptıktan

sonra da buna yönelik, buradaki sonuçları dikkate alan bir eylem planı hazırlamayı hedefledik. Bu alanda şu anda Millî Eğitim Bakanlığımızın da içinde olduğu 5 bakanlığımızın ortak bir girişimi var; bir protokol hazırlandı, imza aşamasında. İçişleri Bakanlığımızın koordinasyonunda Gençlik ve Spor Bakanlığı; Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı; Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı ve Millî Eğitim Bakanlığının içinde olduğu çok taraflı bir protokol. 19'uncu sayfada şu anda anlattığım bilgiler.

Burada Millî Eğitim Bakanlığı olarak bizim yükümlülüklerimiz -kısaca, başlıklarıyla söylemek gerekirse- şunlar: Güvenli hayat, güvenli internet ve sosyal medya konulu öğretmen eğitimlerinin oluşturulması; Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı ve Millî Eğitim Bakanlığı uzman çalışma gruplarıyla hazırlanacak içeriklerin EBA'da yayınlanması; internetin güvenli kullanımıyla ilgili olarak dijital ortamda yeni gelişen durumlara özel kavramlaştırma -şimdi, az önceki infografiklerde de arz ettiğim gibi, çok dinamik bir alan ve yeni yeni konular ortaya çıkıyor; bunların kavramsallaştırılıp eğitim materyaline dönüştürülmesi gerekiyor- internetin güvenli kullanımıyla ilgili dijital içeriklerin okullarda kullanılan internet bağlantısı üzerinden ve cihazlardan erişilebilir olmasını sağlama -okullarımızın büyük bir kısmında, malumunuz, akıllı veya etkileşimli tahta dediğimiz cihazlarımız var; yine buradan bunlara özel içerikler sunacağız- internetin güvenli kullanımına ilişkin konularda Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından oluşturulan içeriğin müfredatta yer almasına yönelik -az önce Talim ve Terbiye Kurulumuzun verdiği bilgilere benzer, paralel şekilde- müfredata yönelik çalışmalar yapılması planlanmaktadır.

Sunumum bu kadar. Az önce sizin de yönlendirmenizle “Gelecekteki yapılacakların önündeki engeller veya muhtemel riskler ne olabilir?” diye baktığımızda. Teknoloji çok hızlı geliyor. Önümüzdeki kısa gelecekte “5G” dediğimiz yeni kablosuz teknoloji de hayatımıza girecek ve çok hızlı bir internet bağlantısı ve çok fazla sayıda cihazdan erişim sağlanabilecek. Bunun yansıması, tabii, çocuklarımıza ve eğitim sektörüne olumlu olduğu kadar olumsuz da olabilir ve özellikle “nesnelerin interneti” dediğimiz, artık aklımıza gelen her türlü cihazın internete bağlı olması sebebiyle, öğrencilerin toplanabilecek kişisel verilerinin korunması zorlaşabilir, burada bir risk olduğunu düşünüyorum.

Bir de az önce gündeme gelen konuyla ilgili ilave bilgi arz edeyim. Bu incelediğiniz bilişim teknolojileri ve yazılım dersinin programının içinde buyurduğunuz bu “13, 14, 15'inci başlıklar biraz ilgisiz.” demiştiniz. Bu yönde bir çalışmamız şu anda var. Yani burada bahsedilen ve bilişimle üretim dediğimiz yani bilişim teknolojilerinin ürün üretmeye, hayata dair gerçek problemlere çözüm üretmekte nasıl kullanılacağına dair yeni bir müfredat hazırlıyoruz. Bunu bu konulardan ayırarak yapmayı planlıyoruz. Dolayısıyla, onu ayırıp ama bilişimin ve teknolojinin bilinçli kullanılması, güvenli internet gibi konuları yani ikisini bir arada değil, ayrı bir müfredat bileşeni olarak planlamak üzere çalışmalarımız devam ediyor.

Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Anıl Bey.

Buyurun Ali Bey.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Başkanım teşekkür ederim.

Sunumlar için de teşekkür ediyoruz.

Kimsenin emeğine haksızlık etmek istemem ancak şöyle bir şey var, geçen hafta ve bu hafta gördüğümüz kadıyla, en azından kendi gözlemim: Kurumlar genel olarak kendi faaliyetlerini sunuyorlar. Yani bir faaliyet raporu sunumu gibi bir şey oluyor kurumlardan gelen sunumlar, geçen hafta da kısmen bunu yaşadık. Aslında bizim konumuz belli, bu teknolojinin etkilerinin incelenmesi, zararlarının bertaraf edilmesi, kontrollü kullanım ve yapılması gerekenlerin saptanması konularında ne

yapılması gerekir, ne yapılmış ya da ne yapılacak? Yani bize bu yönde bir perspektif sunulması, bilgi verilmesi gerekirken kurumlardan gelen arkadaşlar yani hazırlanan sunumlar genel olarak kurumun ne yaptığıyla ilgili ve ne yapacağıyla ilgili. Yani bir kurum faaliyet raporu gibi oluyor, teknoloji konusunda kurumun işleri noktasında, faaliyetleri noktasında oluyor. Bu anlamda ben çok faydalandığımızı düşünmüyorum şahsım adına. Emeklerine sağlık tabii, bir sürü çalışmalar yapmışlar ayrı bir konu, daha çok bu akademisyen arkadaşların sunumları bizim açımızdan fikir açıcı oluyor, geçen hafta da bunu görmüştük. Bundan sonraki sunumlar açısından ya kurumlara bu konuda dikkat çekilmeli, biz bu soruların cevaplarını istiyoruz diye. Yani gelip bize faaliyet raporlarını anlattıkları takdirde hani bizim açımızdan Komisyon olarak çok bir getirisi yok bize.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) – Minik bir yorumda bulunmak istiyorum ben de.

BAŞKAN – Buyurun Pervin Hanım.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) – Bu bağımlılıklarla mücadelede bir davranış değişikliği oluşturmak ve farkındalık oluşturmak için böyle video klipler yapmak aslında çok iyi. Buna işte “sosyal pazarlama” diyorlar Türkiye’de çok yerleşmiş bir kavram değil fakat bunda da böyle gözlenebilir, ölçülebilir davranış hedeflerinin olması, dikkat çekmesi, anlaşılır olması gibi kriterler çok önem arz ediyor. Bir tavsiye niteliğinde olabilir. Bu tür kliplerin belki bir revize edilmesi, gerçekten hem etkili olması açısından hem de ölçülebilir hedefleri olması açısından yani klip yapmak ile bu sosyal pazarlamaya yönelik klip yapmak çok farklı kavramlar. Aslında Komisyonumuzun da belki bu konuda bir gündemi olması iyi olabilir uzun vadede diye düşünüyorum.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben de çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, tabii, Ali Bey’in şeyini ben de anladığımı zannediyorum ama şöyle bir şeyimiz de var, biraz da bizden kaynaklanan belki bir eksik bilgilendirme oldu. Biz kurumlarımıza “Bu konuda neler yapıyorsunuz ve neleri yapamıyorsunuz, bize söyleyin ki biz onları yapabilmeniz için gerekli yasal düzenlemeleri yapalım.” dediğimiz için belki arkadaşlarımız bugüne kadar yaptıklarını anlattılar, anlatıyorlar. Bu arada, tabii, yasal açmazlarına veya ihtiyaç duydukları şeylere de işaret ederler ama biz şimdi özellikle mesela Talim ve Terbiyeyi konuştuğumuz gibi, bu konuda ders kitabı hazırlayan bilim insanlarıyla oturduğumuz zaman onlara neyi, niçin yaptıklarını; neyi, niçin yapmamaları gerektiğini...

Yani hakikaten bazen bir mesleki renk körlüğü oluşabiliyor. Uzun yıllar aynı konularda çalışan bilim insanlarında da, bürokratlarda da, yöneticilerde de bir şeylik oluşabiliyor. Ben Millî Eğitim Bakanlığında ilk göreve başladığımda Talim ve Terbiye Kurulundan brifing alırken, ilk brifingde arkadaşlarımız şeyleri anlattılar; nasıl hazırlanıyor, kitaplar nasıl hazırlanıyor, Talim ve Terbiye Kurulu nasıl çalışıyor filan. Bitti sunum fakat sunumun hiçbir yerinde, daha doğrusu bana anlatılan sürecin hiçbir yerinde asıl hedef kitle olan öğrenciler yok. Yani kitaplar nasıl hazırlanıyor ve o kitapları hazırlayan komisyonlar nasıl seçiliyor, sonra onların redaksiyonu nasıl yapılıyor, sonra onların kabulleri nasıl yapılıyor filan, bunlar güzel, bunlar anlatılıyor. Ama daha işin başından bitişine kadar yani “Şöyle bir ders olsun, onun şöyle bir kitabı olsun.” kararından o kitabın matbaadan çıkışına kadar olan süreçte öğrenci yok. O zaman –orada olan arkadaşlarımız belki hatırlayacaktır– dedik ki: “Bir defa, karar aşamasından sonra yani böyle bir dersin ihtiyaç olup olmadığını hedef kitleden öğreneceğiz. Çocuklarla mutlaka... Artı, bu dersin içeriğini de birlikte oluşturalım. Yani öğrencinin diyelim söz dağarcığını, kaç kelimeden oluştuğunu bilmeden ders kitabı hazırlarsanız o ders kitabı bir işe yaramaz. Dolayısıyla ‘O yaş grubunda, o kelimeler gerçekten çocukların kelime dağarcığında var mı, yok mu?’ ya varıncaya kadar, çocuk psikolojisi; ona bu konuyu böyle mi anlatmak doğru olur, şöyle mi anlatmak doğru olur?

Bunu focus gruplarıyla, çocuklarla, gençlerle, öğrencilerle birlikte tartışmakta fayda vardır.” demiştik. Şimdi, bu süreçleri bundan sonra bunları Millî Eğitim Bakanlığı, YEĞİTEK dikkate alır diye tekrar hatırlatmak istiyorum.

Bir de siz çok güzel bir tabir kullandınız “Kimsenin emeğine haksızlık etmek istemeyiz.” diye. Ben de aynen o düşüncüyü paylaşarak bugün aynı zamanda sizin selefınızı buraya davet ettim, eski YEĞİTEK Genel Müdürü Onur Bey’i. Özellikle ona ve ekip arkadaşlarına bu 4’üncü sayfadaki Bilgi Teknolojileri İletişim Kurumu İş Birliği Çerçeve Programı’nın hazırlanması, öğretmenlere mesleki gelişim eğitimlerinin verilmesi, yirmi dört saat merkezî eğitimler planlanması, 400 eğitmenin eğitime alınması -burada zikredilen- ve 21 Mayıs 2012 Protokolü’nün hazırlanması, SCORM paketinin hazırlanması -EBA’da bunların- öğretmenlerin eğitimi konusundaki ve diğer katkıları sebebiyle çok teşekkür ediyorum. İnşallah, sizin yaptıklarınıza da bundan sonraki Komisyonlarda aynı şekilde teşekkür edilecektir. Devlette devamlılık esastır. Biz bunu genellikle ihmal ederiz ama bizden önce görev yapan kimler varsa onların emeklerini de bu arada zikretmekte, en azında çalışan, mevcut yöneticilerin motivasyonu bakımından da fayda var. Tabii, ben Bakan olarak da benden önceki Bakan arkadaşlarıma, Nimet Hanım’a, Ömer Dinçer Bey’e de bu konulardaki girişimleri için -EBA’nın kurulumu onlarıdır, biz geliştirdik ama asıl kuran onlardır- onlara da bu vesileyle buradan teşekkür etmiş olalım.

Çok teşekkür ediyorum.

Erol Bey, buyurun.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Değerli Başkanım, geçtiğimiz toplantıların birinde bu Komisyonun belki en önemli görevlerinden bir tanesinin koordinasyon olduğunu söylediniz.

BAŞKAN – Evet.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Söz konusu bilişim teknolojileri deyince merkezinde internet var ve bütün kurumlar kullanıyor bunu. Yani her ne kadar millî eğitim, gençlik, çocuklarımızın çok büyük bölümü... Bütün sorumluluk değil de sorumluluğun büyüğü onda ama. Örneğin cezaevlerindeki mahkûmları da ilgilendiriyor bu, silahlı kuvvetlerdeki şu kadar, 100 bin insan da var. Yani her kurum bir şeyler yapıyor kendi başına bir şeyler yapıyor, ortaya bir şeyler koyuyor, önleyici tedbirleri var belki. Şimdi, burada belki bir koordinasyon sağlanacak yani bütün kurumlar arasında bir koordinasyon, iş bölümü yapılacak, her kuruma ev ödevi verilecek belki ama merkezinde millî eğitim var. Belki anladığımı tekrar ediyorum, millî eğitimde de esas merkezinde olan Talim ve Terbiye Kurulu yani burada o kitapları yazan, müfredatı ortaya koyan, onunla ilgili diğer kurumlar da... Örneğin o Talim ve Terbiye Kulunun ortaya koyduğu perspektifi, projeksiyonu öğrencilerimize verecek öğretmenlerin eğitimi de belki bu alanda.

BAŞKAN – Tabii.

EROL KAVUNCU (Çorum) - Bir de az önce çok çarpıcı, babayla ilgili, o dokümanların hazırlanması. Dolayısıyla, bizim görevimiz herhâlde belki bir Aile Bakanlığından Millî Eğitim Bakanlığına ve diğer kurumlara koordinasyonu sağlamak gibi bir görev. Ortada bir sürü çalışma var ama birbirinden habersiz, belki, bağımsız ve kopuk Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Yani o koordinasyon iki boyutlu hem tekrerrü önlemek, duplikasyonu önlemek -farklı farklı kurumlarda ama hemen hemen aynı şeyler yapılıyor ve bu kaynak israfına da yol açabiliyor- ve sinerjiyi artırmak. Dolayısıyla, inşallah bizim Komisyonun yapacağı en önemli katkılardan biri bu alanda o olacak diye ümit ediyorum ben de.

Buyurun Ali Bey.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Benim merak ettiğim bir şey aslında konuyla pek alakası olmayabilir ama bu hazırlanan sunumda, bize sunulan kitapçığın beşinci sayfasında bilgisayarın üzerinde bir şirketin logosu var, acaba bu sponsorluk anlaşması gereğince mi var, yoksa geçen haftaki derste bize verilen gizli reklam resminde olduğu gibi mi bir şey? Onu kişisel olarak merak ettim, onun için sordum.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YENİLİK VE EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ GENEL MÜDÜRÜ ANIL YILMAZ – Özel bir amacı yoktu, gözden kaçmış Sayın Vekilim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, eğer Millî Eğitim Bakanlığı temsilcisi arkadaşlarımıza başka sorunuz yoksa Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına geçelim. Ama sizler de “Bizim sunumumuz bitti.” diye hemen ayrılmayın lütfen –Millî Eğitim Bakanlığı için söylüyorum- çünkü dediğim gibi bizim Komisyonun bir görevi de koordinasyonu sağlamak, duplikasyonları önlemek ve bir kurumun yaptıklarından bir başka kurum nasıl istifade edebilir, belki, mekanizmaları neler olabilir, onun üzerine düşünmek. Onun için sizde dinlerseniz iyi olur.

Muhammet Bey, şimdi, hem benim girişte yaptığım açıklamalar hem de Millî Eğitim Bakanlığından arkadaşlarımızın sunumları ve onlara yönelik sorulardan da anladığınız ve büyük ölçüde de bundan tedirginlik duyduğunuz gibi ben şimdi nasıl özetleyeyim diye düşünüyorsunuz. Ben size yardımcı olmak için şöyle söyleyeyim: 35 sayfalık bir şey var bizim önümüzde. Siz 14’üncü sayfadan başlayabilirsiniz, benim gördüğüm kadarıyla. 14’üncü sayfadan başlarsanız biz komisyon olarak çok bir mahrumiyet yaşamayız, siz de mahcubiyet yaşamazsınız; yahu, uzatma dediler ama biz bir sürü istatistiğe boğduk demezsiniz. İsterseniz şunu da yapın yani ben olsam sizin yerinizde 14’üncü sayfadan başlayarak sunarım ama herkese kendi yaptığı çalışma çok vazgeçilmez görünür, akademik şeyde öyledir, doktora 300 sayfalık tezin 3 sayfasını bile atmaya razı edemezsiniz aday zaman zaman. Onun için ben sizin bu konudaki hassasiyetlerinizi hissettiğimi zannediyorum ama şöyle yapın isterseniz: Onları geçelim dediğimiz 14 sayfayı 3 cümleyle özetleyebilirsiniz. Bizim yaptığımız araştırmalar falan dedikten sonra, şunu gösterdi, biz de onun üzerine bir Davranışsal Bağımlılık ve Ulusal Mücadele Strateji Belgesi hazırlamıştık deyip oradan başlayabilirsiniz. Yine de siz bilirsiniz. Meclise gittik, bizi konuşturmadılar dememeniz için, isterseniz 14 sayfayı da okuyabilirsiniz.

3.- Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürü Doktor Muhammet Örnek’in, Bakanlığın bilişim teknolojileri bağımlılığının önlenmesine yönelik yürüttüğü ve yürütmeyi düşündüğü faaliyetler hakkında sunumu

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. MUHAMMET ÖRNEK – Sayın Başkan, kıymetli hazırun; Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının bu bilişim teknolojileri bağımlılığının önlenmesine yönelik olarak yürütmüş olduğu faaliyetler ve bundan sonra yürütmeyi düşündüğü, planladığı faaliyetler hakkında ben de Bakanlığımız bilgilerini arz ediyorum.

Sayın Başkanımız zaten söylediler, o ilk 14 sayfa verilerden oluşan bizim gerekçemize ışık tutan veya dayanak oluşturan kısımdı. 2019-2023 Davranışsal Bağımlılıkla Mücadele Ulusal Strateji Belgesi çalışması var kamu tarafında yürüyen. Bu, taslak aşamada ve bütün kurumların katkılarıyla oluşturuldu, Sağlık Bakanlığı sekretaryasını yapıyor. Muhtemeldir ki Sağlık Bakanlığı eğer sunum yaptıysa bahsetmişlerdir veya yapmadıysa da bahsedeceklerdir.

Kurumlarla iş birliği örneklerimiz var yine bu alanda, onlardan bahsedeceğim. Ailelere ve özellikle de çocuklara yönelik birtakım faaliyetlerimiz var Aile Bakanlığı olarak, onlardan bahsedeceğim. Bu verilere tabii ki ben de çok fazla takılmayacağım çünkü veriler zaten bizim burada konuştuğumuz şeyi gösteriyor, büyük bir problem var, yaygınlaşan bir sorun var, o sorunu gösteriyor.

Sayın Başkan, müsaade ederseniz bir iki tanesine sadece bir atıfta bulunabilirim. 4'üncü sayfadaki, 4'üncü slayttaki burada görmüş olduğumuz özellikle gençlerde bilgisayar ve internet kullanımının fazla olması ve bunların ebeveyni olabilecek grupta da bu oranların düşük kalması bir ebeveyn kontrolünü biraz zorlaştırıyor. Çünkü gençler daha fazla bu konularda mahir, daha çok kullanıyor ama onları belki uygun bir şekilde kontrol etmesi gereken ebeveynlerin bunlardan uzak olduğunu görüyoruz.

Yine, diğer istatistiklerde de artan oranda ve yıllara göre baktığımız zaman artan oranda bunun kullanımının düzenli ve lineer bir şekilde arttığını görüyoruz.

BAŞKAN – Muhammet Bey, madem girdiniz, bu soruları da hak ediyorsunuz demektir. Bireylerin yaş grubuna ve cinsiyetine göre bilgisayar ve internet kullanım oranları; şimdi, yüzde 68. Bu ne yani? 16-24 yaş aralığındaki çocuklar bilgisayar karşısında yüzde 68... Saat mi, gün mü yani kimi ne oranlayarak, tam şeyi çözemedim.

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. MUHAMMET ÖRNEK – Başkanım, işte o mesela, bir sonraki slaytta “kullanıyorum” diyenlere bir soru daha soruluyor, “Ne sıklıkta kullanıyorsunuz?”

BAŞKAN – Hayır, hayır, bu 68 ne diyor?

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. MUHAMMET ÖRNEK – Bu 68, bilgisayar kullananlar yani “Ben bilgisayar kullanıyorum.” diyor.

BAŞKAN – 100 kişiden 68'i “Son üç ay içerisinde bilgisayar ve internet kullandım.” diyor. 25-34 yaşındaysa 61'i diyor; tamam.

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. MUHAMMET ÖRNEK – Evet. İşte biraz özet olduğu için, kusura bakmayın.

BAŞKAN – Tamam, şey değil. Oranları deyince ben şaşırdım, kullananların oranı denirse...

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. MUHAMMET ÖRNEK – Sayın Başkanım, bizim Aile Bakanlığının özellikle yapmış olduğu bir çalışma daha var, Türkiye Ergen Profili Araştırması. Bu, 12-18 yaş grubunda ve beş yılda bir yapılan periyodik bir araştırmamız. Burada da baktığımız zaman 8'inci slaytta, bağımlı olabilecek düzeyin beş saat ve daha fazla günde televizyon kullanım oranının yüzde 7 olduğunu görüyoruz yani her 100 kişiden 7'sinin özellikle bu genç grupta, 12-18 yaş grubunda beş saatten daha fazla televizyon kullandığını ve bir sonraki slaytta yine yüzde 6, 7 civarında internetle vakit geçirdiklerini görüyoruz yedi saatten daha fazla, hemen hemen bir tam mesai vakit geçirdiğini söylüyor çocuklarımız.

Onun dışında, daha çok sosyal paylaşım siteleri, videolar, müzik ve arama siteleri kullanılıyor. Bu sene ilk defa Türkiye Ergen Profili Araştırması'na bazı ilaveler yapma gereği duyduk bu rakamlara bakılınca. Bir kere cep telefonu ve mobil internet sorgulaması yapılmıyordu önceki araştırmalarda, onu ilave edeceğiz. İnternette geçirilen zaman, hanede bilgisayar sahipliği, internet ortamında tanışıp yüze görüştüğü arkadaş sahipliği çok önemli bir husus olarak karşımıza çıkıyor, bunu ilave edeceğiz; en çok ziyaret edilen sitelerle, görsel yayın izleme süresi ve görsel yayın türlerini de bu yıl yapacağımız araştırmaya dâhil edeceğiz.

Yine, Türkiye’de Aile Yapısı Araştırması’nda da benzer sonuçlar var, en son geçiyorum ve sizin buyurduğunuz 14’üncü slayda gelmiş oldum. Bu Ulusal Bağımlılık İle Mücadele Ulusal Strateji Belgesi Sağlık Bakanlığı koordinasyonunda yürütülen ve kurumların destek verdiği, paydaş olduğu bir çalışma. Bu çalışmada da Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına daha çok aile eğitimleri konusunda vazifeler öngörülüyor ve bu vazifelerle ilgili de bizim yapmış olduğumuz çalışmalar bulunuyor.

Aile Eğitim Programı Talim Terbiye...

BAŞKAN – Affedersiniz Muhammet Bey, bu 11’inci sayfadaki 2019 yılında yapılacak araştırmayı da bilmiyorum yani hazırladığınız anket formatına uyar mı, uymaz mı, oraya ne kadar girer zaten çok fazla şey soruyoruz. Ama eğer girebilerseniz, yapabilirseniz veya ilave edebilirsiniz buraya maliyetleri de ölçeklerseniz yani ayda ne kadar bu iş için... Mesela cep telefonu için para ödüyor, kaçta aldı, cep telefonuna ne kadar para ödedi. Yani şeyi görmek bakımından hangi gelir gruplarında bu şey ne kadar etkili oluyor, ilk yatırım ve sondaki abonman ücretleri. Yani gelir arttıkça artıyor mu, yoksa düşük gelir gruplarıyla hiç fark etmiyor mu? Bana fark etmiyor gibi geliyor, öyle bir ön yargı var ama. Yani çocukların gelir durumundan bağımsız olarak herkes aynı şeyin içinde akıyor gibi geliyor ama bunu bir ölçmekte fayda olabilir.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Hocam, zorunlu harcamalarda, bir evde yakıt parası, elektrik, su parası gibi internette ne kadar harcanıyor ona bakarak da buluruz.

BAŞKAN – Tabii, işte onu diyorum, bireysel olarak ne kadar ödüyorsun, cep telefonuna ne kadar abonman ücreti ödüyorsun, kaçta aldın telefonunu, ne kadar zamanda bir değiştiriyorsun, değiştirmeyi düşünüyor musun? Yani tüketim alışkanlıklarını...

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. MUHAMMET ÖRNEK – Sayın Başkanım, eklemiştir onu, arkadaşlar uyarı verdiler. Mali boyutuyla ilgili, gelir durumu ve harcanan parayla ilgili de bayağı bir bölüm eklemiştir.

Sayın Başkanım, değerli hazırun; Aile Bakanlığının yaklaşık 2012 yılından beri yürüttüğü önemli bir proje aile eğitimleri, bir örgün eğitim programı ve bu örgün eğitim programının her bir müfredatı da Talim Terbiye Kurulu tarafından onaylanmış, Türkiye’nin en büyük modüller halk eğitim sistemlerinden bir tanesi, bir yetişkin eğitim programı. Bunun içerisinde toplam 5 ana alan var. Eğitim ve iletişim konusunda ailelere eğitimler veriyoruz, hukuk, iktisat, sağlık ve medya konusunda ki bu medya konusu tam da bizim bu Komisyonumuzun da çalışma alanının temas ettiği konuları içeriyor. 5 ana alanda 28 modül ve 210 konudan oluşuyor ve uzaktan eğitim imkânı da sağlanabiliyor ve bütün içerikleri de hem dijital ortamda hem de baskı olarak elimizde mevcut, eğer talep edilirse biz bunların dijital ortamda hem de çıktıların da kitaplar hâlinde de Komisyonumuza arz edebiliriz. Burada kitapların özetini çıkardık biz, kitaplarda hangi ana modüller var ama biz bir sonraki sayfada olan medya kısmına...

BAŞKAN – Oraya geçmeden ben buraya bir parantez açayım. Bu aileye yönelik medyayı tanımak, medyayı kavramak, bilinçli medya kullanımı, aile ve internet kitapçıları var değil mi? Bunlar basılı olarak mı?

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. MUHAMMET ÖRNEK – Evet. Hem basılı hem dijital ortamda, uzaktan eğitimleri de var.

BAŞKAN – Ücretsiz mi dağıtılıyor?

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. MUHAMMET ÖRNEK – Ben sistemi anlatayım Sayın Başkanım, şöyle: Türkiye’de 8.600 eğitimci var bizim. Bu eğitimciler psikologlar, sosyologlar, bizim meslek elemanı diye tarif etmiş olduğumuz gruplardan oluşuyor; bir eğitim alıyorlar. Bunları eğiten bir formatör grup var. Bu formatör grup 200’e yakın, sürekli eğitici

yetiştiriyor. Bu 8 bin kişi sahadan talebi şöyle oluşturuyorlar: Bir; hane ziyaretleri yapıyoruz biz. Bizim meslek elemanları hane ziyareti yaptığında diyor ki: “Ya, şu aileye şu eğitimi vermek lazım.” onu not alıyorlar veya ailelerin kendilerini gelip bizim sosyal hizmet merkezlerinden bir eğitim talep ediyorlar, bu konuda bizim hizmet götürmüş olduğumuz kişilerle ilgili, o eğitimler toplanıyor ve bir eğitim sınıfı açılıyor. Bu sınıfa ilgili kişi, o formatör ve eğitici dediğimiz bizim uzmanımız gidip eğitimi veriyor, konusuna göre kırk dakikayla bir saat arasında süren butik eğitimler bunlar. 2012 yılından bu zamana kadar 1 milyon 600 bin kişiye eğitim verildi. Bunun biraz sonra detayını, bu medya konusunda hangi eğitimleri ne sıklıkta veriyoruz, onlarla ilgili bilgiler bölümünde bahsedeceğim müsaade edersiniz.

BAŞKAN – Bunun evveliyatıyla ilgili kısa bir bilgi vereyim de size, belki onları arşivden bulmanız mümkün olabilir. 90’ların başında, otuz sene evvel yine Aile Bakanlığıydı o zaman.

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. MUHAMMET ÖRNEK – Aile Araştırma Kurumu.

BAŞKAN – Aile Araştırma Kurumu, pardon tabii, Necmettin Turinay Başkanındı, Devlet Bakanı Cemil Çiçek’e bağlıydı. Aile Araştırma Kurumu 20’nci Yüzyılda Türk Ailesi diye bir televizyon dizisi hazırlatmıştı, TRT’de yayınlandı. O dizinin sunuculuğunu da ben yapmıştım o zaman. Yani 20’nci yüzyılda aile neydi, bugün nereye geldiğine o diziden bakabilirsiniz; bir. Bir de o çerçevede Ailenin İletişim Kılavuzu diye küçük bir kitap hazırlanmıştı, bir grup arkadaş hazırlamıştık. Onu da arşivden bulabilirsiniz nereden nereye gelmişiz, artık onlar ne kadar işe yarıyor. Ailenin İletişim Kılavuzunda biz gazete, televizyon, radyo nasıl kullanılır, kullanılmamalı falan onları konuşuyorduk. Tabii, bilgisayar falan yoktu o zaman, otuz sene önceki bir hikâyeden bahsediyorum. Ama bende yok da sizde belki arşivde olabilir.

AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI RAHİME BEDER ŞEN – Bizde var Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Var mı? Tamam.

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. MUHAMMET ÖRNEK – Sayın Başkan, bu modülleri biraz irdelemem gerekiyor medyayı tanımak, medyayı kavramak, bilinçli medya kullanımıyla. Burada, medyayı tanımak modülünde biz medya okuryazarlığından bahsediyoruz ailelere. İşte medya hakkındaki temel bilgileri, medya ürünlerinin kullanılışı hakkında bahsediyoruz. 5 ana konusu var bunun. Medya okuryazarı olmak ne demek, kitle iletişimi ve medya aktörleri, işleyiş ve ahlaki ilkeleriyle medya, medyaya dair temel bilgiler, haber ve unsurları alanlarında bilgi veriyoruz. İşte bunlardan herhangi bir konu seçiliyor Sayın Başkanım, oradaki ailelere bu eğitimler veriliyor.

Medyayı Kavramak Modülü’ndeyseniz daha çok medyanın nasıl işlediğinin ve hangi mantıkla işlediğinin, içeriğinin, oluşum sürecinin ne olduğunun, kendine has dili, toplum üzerindeki etkilerinin farkına varmaları hedefleniyor ailelerin. Bunun da 7 ana konusu var. Medya içeriğinin oluşum süreci ve aşamaları, içerik oluşumunda belirleyici ulusal ve küresel etkenler, medyanın dili, internet ve yeni medya, reklamın amaç ve stratejileri, medya şiddet ve cinsellik, medya ve toplum ana konularında veriliyor.

Bilinçli medya kullanımı konusunda da, medya içeriğini eleştirel bir süzgeçten nasıl geçirebilecekleri konusunda bazı tecrübeler aktarılıyor. Medyayla ilişkilerini belli bir program dâhilinde ve ihtiyaçlara göre düzenleme, medya dışı hayat alanını genişletmek amaçlanıyor ve 6 ana konu başlığında veriliyor. Yine, medyanın yanlış kullanımıyla oluşabilecekler risklerden nasıl korunabilecekleri, pasif bir izleyici olmak yerine medyaya aktif katılma becerilerini kazanmaları hedeflenmektedir. Yine, burada da, yansıda bu konu başlıkları gözüküyor.

BAŞKAN – Kaç eğitimci var dediniz sahada?

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. MUHAMMET ÖRNEK – Sayın Başkanım, 8.600. Bu 8.600 eğitimcinin tamamı bizim Aile Bakanlığı eğitimcileri değil; içinde Millî Eğitimden, belediyelerden, müftülüklerden, paydaşımız olan bütün kurumlardan var ama tabii ağırlıklı olarak, işin ağırlıklı yükünü Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı yürütüyor.

Sayın Başkanım, en son konu da aile ve internet konusu. Burada da sizin ikaz buyurmuş olduğunuz dijital aile olmak... Maalesef, oradaki dijital vatandaş, dijital birey burada dijital aileye dönüşüyor ama bu tabii iyi bir örnek olarak anlatılmıyor, tam sizin buyurduğunuz şekilde, ailelerin artık dijitalleştiği ve bu sarmaldan bir an evvel kurtulması gerektiğine dönük bir düzenlemelerden ve örnek olaylardan bahsediliyor.

BAŞKAN – Kitaplardan burada var mı şimdi?

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. MUHAMMET ÖRNEK – Başkanım, internette var ama biz buraya getirmeyi çok akıllı edemedik, derseniz hemen çıkışta o kitapların hepsini...

BAŞKAN – İyi olur.

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. MUHAMMET ÖRNEK – Zaten çok butik, güzel kitaplar.

BAŞKAN – 12 takım gönderirseniz veya 15 takım gönderin, belki başka gelen arkadaşlara da biz veririz. Orada dijital aile övülerek mi anlatılıyor?

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. MUHAMMET ÖRNEK – Yok, övülerek anlatılmıyor. Maalesef ailenin dijitalleşmeye gittiği, dijitalleşme yoluna doğru gittiğinden bahsediliyor.

BAŞKAN – Ondan emin olmayın, bana öyle gelmiyor pek.

AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI RAHİME BEDER ŞEN – Övülerek değil Sayın Bakanım; ailenin kendi çocuklarının internet ortamında ne yaptığını bilecek kadar bu kavramları öğrenmesi, kendisinin de aslında bilgisayar kullanımını, internet kullanımını bilmesi gerektiği üzerine.

BAŞKAN – Bunu yapanlara biz dijital aile mi diyoruz?

AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI RAHİME BEDER ŞEN – Evet. Yani kavramsal olarak o bölümde anlatıldığında bu kavram kullanılıyor yoksa hepimiz...

EROL KAVUNCU (Çorum) – İşte, başka bir kavram bulalım onun yerine.

BAŞKAN – Neyse, onu...

AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI RAHİME BEDER ŞEN – Yani ailelerin dijital olması önerilmiyor ama dijital olarak bilgi sahibi olması...

BAŞKAN – Şimdi, bazı kavramlar var ki böyle bir yerleşti mi... İşte “Çağdaş olmak için dijital aile olmak lazım. En iyi vatandaş dijital vatandaş, en iyi aile dijital aile.”ye gider iş.

AHMET SORGUN (Konya) – Siber Kız vardı.

BAŞKAN – Millî Eğitimde aynı şekilde Siber Kız vardı. Millî Eğitimde böyle çok şey vardır. Mesela, en yaygınlarından bir tanesi de -konuyla ilgisi yok ama siz de bilin diye söylüyorum- bu “üstün zekâlı çocuklar” tabiri, üstün zekâlı lafı. Biz onu kaldırmıştık, inşallah yine öyle devam ediyordur. Yani “üstün zekâlı” demeyeceksiniz, hiçbir Millî Eğitim dokümanında “üstün zekâlı” tabiri kullanılmayacak.

Çünkü bu hem çocukları hasta ediyor hem ailelerini hasta ediyor ve hiyerarşi oluşturuyor çocuklar arasında. Daha da beteri varmış, 1960'lı yıllarda Millî Eğitim yayınlarında “Geri Zekâlı Çocukların Eğitimi” diye bir kitap vardı. Şimdi “Üstün zekâlı falan demeyelim.” dedik o zaman, onun yerine “Özel yetenekli diyelim.” dedik. Çünkü her çocuğun kendine özgü bir yeteneği vardır; kimisi iyi koşar, kimisi iyi konuşur, kimisi iyi şarkı söyler, kimisi iyi matematik problemi çözer. “Üstün zekâlı” deyince sadece birtakım zihinsel, matematiksel becerileri olan çocukları kast ediyorlar ve çocukları da hasta ediyorlar. Onun için, tabirleri kullanırken çok dikkatli olmak lazım.

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. MUHAMMET ÖRNEK – Sayın Başkanım, zaten sonraki konulara baktığımız zaman, esasında, sanki dijital aileden övgüyle bahsedildiği kısmı da ben çıkarmaya başladım çünkü konu başlıkları biraz dijital aileyi ön plana çıkarıyor. Halk eğitimleriyle medya alanında...

BAŞKAN – Kaç tane basıldı bu kitaplardan?

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. MUHAMMET ÖRNEK – Bu kitaplardan ihtiyaç oldukça basılıyor ama bu tasarruf tedbirlerinden dolayı bastırıyoruz.

BAŞKAN – Şimdi, önümüzdeki baskıda artık bunun tedbirini alacağız demek ki.

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. MUHAMMET ÖRNEK – Evet, düzeltebiliriz.

AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI RAHİME BEDER ŞEN – Düzeltebiliriz Sayın Bakanım.

BAŞKAN – Tabii, tabii.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Özür dilerim, konu anlaşıldı, anladınız değil mi anlatılanları?

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. MUHAMMET ÖRNEK – Evet, evet.

BAŞKAN – Tabii, tabii.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Reklamını yapmak...

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. MUHAMMET ÖRNEK – Evet, tabii, anladık.

Sayın Başkanım, kıymetli hazırun; biraz önce 8.600 diye söylemiş olduğum eğitici sayımız 2018'in yıl sonu rakamıydı, şu anda arkadaşlar bu rakamın güncel hâlini gönderdiler, 8.925 eğitimci var toplam. 1,6 milyon kişiye eğitim vermişiz ve bunların 108.515'i de medya alanında eğitim almış olan -bahsetmiştim ya, her ihtiyaca göre eğitimler veriyoruz- kişiler ve yıllara sâri eğitimler gözüküyor. Dikkat ederseniz, son iki yıl içerisinde bir artış, özellikle 2018 yılında 5-6 kata varan bir artışla bu eğitimler verilmeye başlandı ve 2019 yılında da bu yüksekliğin -2019 yılının ilk dört aylık rakamları-artacağına işaret ediyor ve 50 binli, 60 binli rakamlar üzerinde gideceğini gösteriyor.

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuyla (BTK) bir çalışmamız oldu bizim. Onlarla internetin bilinçli, güvenli ve etkin kullanımının yaygınlaştırılması için bir iş birliği yapıldı ve 17/10/2017 tarihinde bir protokol imzalanarak özellikle bu sosyal medyada ve çocuklara yönelik istismar vakalarında ihbar ve şikâyet yönetimiyle ilgili BTK'yla bir iş birliği yapıldı, bununla ilgili de bir iş planı oluşturuldu.

Yine, Aile ve Çocuk Dostu Yapım ve Dizilerin Teşvik Edilmesine Dair Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik oluşturuldu RTÜK'le beraber. Malumunuz, 690 sayılı bir KHK'yle bu aile ve çocuk dostu yapımların desteklenmesiyle ilgili bir düzenleme yapılmıştı. Bu kapsamda da bir seçici kurul oluşturuldu RTÜK'le beraber. Bu seçici kurulun 8 üyesinden 4'ü Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler

Bakanlığı tarafından belirleniyor. Bunlar belirlendi ve RTÜK tarafından süreç şu anda takip ediliyor. Buradan maksat da daha çok ailelerin, çocukların gelişimini olumlu yönde etkileyecek teknoloji ürünleri veya diziler, yapımlar bir şekilde devlet tarafından desteklenmiş olacak bu kurul onay verdiği takdirde.

Sosyal Medya Çalışma Grubu oluşturuldu. Çocukların dijital oyunlar ve sosyal medya üzerinden karşılaşılabilecekleri risklerin tespiti ve önleyici çalışmalar yapılması amacıyla Bakanlığımız bünyesinde Sosyal Medya Çalışma Grubu kuruldu. Sosyal Medya Çalışma Grubunda çocukların ihmal, istismar, internet ortamında yer alan, maruz kaldığı içeriklerle paydaş kurum olan yine BTK ile Emniyet Genel Müdürlüğünün Siber Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığıyla iş birliği içerisinde müdahale edilmektedir. Bu yapı şu anda devam ediyor.

BAŞKAN – Bu yapıda kimler var?

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. MUHAMMET ÖRNEK – Sayın Başkanım, daha detaylı bilgi alabilmemiz için Daire Başkanımızı da ben buraya davet ettim, müsaade ederseniz, ona sorabiliriz.

BAŞKAN – Sosyal Medya Çalışma Grubunun başında kim var?

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KORUYUCU VE ÖNLEYİCİ HİZMETLER DAİRE BAŞKANI OLGUN GÜNDÜZ – Bakanlığımız uhdesinde kuruldu, Bakanlığımızdan bir komisyon oluşturuldu olurla. Bizim meslek elemanlarımızdan oluşuyor.

BAŞKAN – Başında kim var?

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KORUYUCU VE ÖNLEYİCİ HİZMETLER DAİRE BAŞKANI OLGUN GÜNDÜZ – Koruyucu ve Önleyici Hizmetler Daire Başkanı olarak ben varım efendim.

BAŞKAN – Siz onun başındasınız?

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KORUYUCU VE ÖNLEYİCİ HİZMETLER DAİRE BAŞKANI OLGUN GÜNDÜZ – Evet.

BAŞKAN – Neler yapıyorsunuz?

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KORUYUCU VE ÖNLEYİCİ HİZMETLER DAİRE BAŞKANI OLGUN GÜNDÜZ – Bu noktada internet üzerinde gelişebilecek risklerle ilgili çalışmalar yürütüyoruz. Özellikle, çocuğun internet ortamında ihmal ve istismarıyla ilgili herhangi bir tespit yaptığımız durumlarda...

BAŞKAN – Sosyal medyayı takip mi ediyorsunuz?

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KORUYUCU VE ÖNLEYİCİ HİZMETLER DAİRE BAŞKANI OLGUN GÜNDÜZ – Evet, takip ediyoruz ya da gelen ihbarları değerlendiriyoruz.

BAŞKAN – Anahtar terimler, kavramlar...

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KORUYUCU VE ÖNLEYİCİ HİZMETLER DAİRE BAŞKANI OLGUN GÜNDÜZ – Anahtar kavramlar üzerinden ya da 183 üzerinden veya bize doğrudan gelen, e-mail adreslerimize gelen ihbarlar üzerinden.

BAŞKAN – 183 ne?

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KORUYUCU VE ÖNLEYİCİ HİZMETLER DAİRE BAŞKANI OLGUN GÜNDÜZ – 183 de Sosyal Hizmet Hattı efendim, telefon hattı.

BAŞKAN – Bakın, mesela, şimdi, ben bilmiyorum duymadım yani 183’ü. Gerçekten, zaman zaman -ben kullanmıyorum ama- bazı şeyler gösterildiği zaman görüyorum, sosyal medyada çok sakıncalı şeyler oluyor ama kime başvuracağımı ben de bilmiyorum, biz de bilmiyoruz, vatandaş hiç bilmiyor. Dolayısıyla madem böyle bir çalışma grubunuz var ve burası özellikle çocukları, gençleri, aileleri tehdit eden sosyal medya paylaşımları konusunda bir şey yapma kabiliyetiniz var, o zaman bunun özel bir hatla kamuoyuna duyurulmasında fayda var. Yani sosyal medyadan duyulan rahatsızlıkları biz nereye ileteceğiz? 183’ü de ilk defa duyuyorum, onun için sordum zaten ama “Sosyal Hizmet Hattı” dediğiniz zaman vatandaş ondan bir şey anlamaz. Nasıl denilebilir? Şimdi, bir de şu tarafı da var işin: Yani bu tam böyle bıçak sırtı. “Vatandaş, sosyal medyada çocuklara yönelik uygunsuz içerikleri şuraya bildirin.” deseniz bu sefer “Hadi, içerik avına çıkacağım.” diye millet oralara üşüşecek. Öyle bir tehlikesi de var.

İSMAİL KAYA (Osmaniye) – Sosyal Medya Çalışma Grubu sadece çocuklar için mi yoksa genele yönelik mi?

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KORUYUCU VE ÖNLEYİCİ HİZMETLER DAİRE BAŞKANI OLGUN GÜNDÜZ – Yok...

BAŞKAN – Bir de bu “Çalışma Grubu” lafı da yakın tarihimizden kötü çağrışımları olan bir laf “Batı Çalışma Grubu” gibi.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KORUYUCU VE ÖNLEYİCİ HİZMETLER DAİRE BAŞKANI OLGUN GÜNDÜZ – Efendim, buradaki mekanizmamız şöyle işliyor: Burada Siber Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığımızla ve BTK’yla koordineli çalışıyoruz. Mesela içeriğe müdahale edilmesi gerekiyor, hızlı bir şekilde içeriğin kaldırılması gerekiyor, BTK bu noktada devreye giriyor. Faille ilgili bir çalışma yapılması gerekiyorsa ya da çocuğun orada istismarını gördüğünüz bir içerik varsa, müdahale etmemiz gerekiyorsa Siber Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığımız da adres tespiti yani oradaki paylaşımı yapan üzerinden bu çocuğun bulunduğu adresi bize bildiriyor ve müdahale ediyoruz efendim.

BAŞKAN – Onları anladık, o tamam, onu yapıyorsunuz da bu şeylerden mağdur olan vatandaşların müracaat edeceği bir hacet kapısı açabilir misiniz, biz onu konuşmak istiyoruz.

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. MUHAMMET ÖRNEK – Görünürlüğünü biraz artırmamız gerekiyor Sayın Bakanım.

BAŞKAN – Evet ama bunu çok dikkatli yapmak lazım. Yani bazen de bazı şeylerin “Şüyu vukuundan beterdir.” diye bir tabirimiz var. Şüyu bulmasına yani yaygınlık kazanmasına yol açacak bir şey de olmamalı o kapı.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KORUYUCU VE ÖNLEYİCİ HİZMETLER DAİRE BAŞKANI OLGUN GÜNDÜZ – Evet efendim.

BAŞKAN – O kapı, bir merak kapısı olmamalı ama bir başvuru kapısı olmalı. Onu bir düşünün diye şimdi böyle çerçeveyi konuşmuş olalım.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KORUYUCU VE ÖNLEYİCİ HİZMETLER DAİRE BAŞKANI OLGUN GÜNDÜZ – Peki efendim.

İSMAİL KAYA (Osmaniye) – Sormak istediğimiz: Sadece çocuklarla ilgili mi yoksa yetişkinlerle ilgili de geçerli mi? Mesela biri çok kötü bir trafik kazasının videosunu çekip sosyal medyada paylaşabiliyor, o görüntünün görünmesi herkesi rahatsız ediyor. Bunu önlemek için nasıl bir yol izlemeli?

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KORUYUCU VE ÖNLEYİCİ HİZMETLER DAİRE BAŞKANI OLGUN GÜNDÜZ – Öncelikle, tabii, bu çocuk alanında kurduğumuz bir mekanizma, Çocuk Koruma Kanunu çerçevesinde işliyor ama bahsettiğiniz hususlarla ilgili de, yine müdahale edilmesi gereken bir husus tespit ediyorsak biz Siber Suçlarla ya da BTK’yla iş birliği içinde müdahale edebiliyoruz içeriğe.

İSMAİL KAYA (Osmaniye) – Nasıl ulaşacaklar size?

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KORUYUCU VE ÖNLEYİCİ HİZMETLER DAİRE BAŞKANI OLGUN GÜNDÜZ – Biz kendi internet sitelerimizden, Bakanlığın adresinden ya da herhangi bir hesapta etiketlemeleri yeterli. İhbar hatları var BTK’nın özellikle, buradaki mekanizmada BTK aslında kendileri üzerinden ilerlemesini istiyor sürecin.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Sizin Twitter adresiniz var mı?

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. MUHAMMET ÖRNEK – Bakanlığın var.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KORUYUCU VE ÖNLEYİCİ HİZMETLER DAİRE BAŞKANI OLGUN GÜNDÜZ – Ayrıca şeyin yok. Yani herhangi bir şekilde bize ulaşmaları yeterli zaten, o etiketler bizim Sosyal Medya Çalışma Grubumuza geliyor.

İSMAİL KAYA (Osmaniye) – “Herhangi bir yerden ulaşma” tabiri çok açık yani.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KORUYUCU VE ÖNLEYİCİ HİZMETLER DAİRE BAŞKANI OLGUN GÜNDÜZ – Evet, tabii.

İSMAİL KAYA (Osmaniye) – Öyle olmaz yani, telefon mu, mail adresi mi?

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KORUYUCU VE ÖNLEYİCİ HİZMETLER DAİRE BAŞKANI OLGUN GÜNDÜZ – Yok yani pek çok kanal var tabii.

İSMAİL KAYA (Osmaniye) – 183’ mü, sadece çocuklar için mi?

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KORUYUCU VE ÖNLEYİCİ HİZMETLER DAİRE BAŞKANI OLGUN GÜNDÜZ – Hani, birçok kanaldan ulaşılabilir tabii ama bu bizim daha çok Çocuk Koruma Kanunu’yla ilgili.

BAŞKAN – “Çok kanal olunca olmuyor.” demek istiyor İsmail Bey.

İSMAİL KAYA (Osmaniye) – “Birçok kanal” neresi?

BAŞKAN – Netleştirmek lazım.

İSMAİL KAYA (Osmaniye) – Yani biri bize sorunca “Birçok kanaldan ulaşabilirsiniz.” demek çok açık bir tabir, ulaşamaz. Telefon numarası şu diyeceğiz, mail adresi bu diyeceğiz. Sen bize söyleyemiyorsun mesela şu anda.

BAŞKAN – Diyecekler de, onun adını koymakta zorlanıyorlar.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KORUYUCU VE ÖNLEYİCİ HİZMETLER DAİRE BAŞKANI OLGUN GÜNDÜZ – Çocuk Hizmetlerinin mail adresi var, 183 de var. Yani birçok kanaldan ulaşılıyor. Aile, Çalışma Bakanlığımızın da Twitter etiketi var. Herhangi birinden bize ulaşabiliyor aslında, onu etiketledikleri zaman bize düşüyor.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – “Bakanlıktan ulaşılıyor.” diyor.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KORUYUCU VE ÖNLEYİCİ HİZMETLER DAİRE BAŞKANI OLGUN GÜNDÜZ – Tabii, tabii, Bakanlığın herhangi bir iletişim adresinden bize geliyor o şey.

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. MUHAMMET ÖRNEK – Sayın Başkanım, Bilgi Teknoloji ve İletişim Kurumuyla (BTK) birlikte Gençlik ve Spor Bakanlığının da paydaş olduğu bir Dijital Oyunlar Çalıştayı düzenlendi 10 Ekim 2017. Dijital oyun bağımlılığını önlemeye yönelik, ailelere öneriler ile bu alanda kamu kurumlarınca yapılacak çalışmalara ilişkin önerilerin de yer aldığı rapor ilgili kurumlara sunuldu ve bu rapor da şu anda elimizde mevcut, bunu da arzu ederseniz paylaşabiliriz, burada elimizde de var Başkanım.

Yine “Sosyal ve Ekonomik Destek” dediğimiz bizim set uygulamamız var. Set uygulamamızdan kısaca bahsetmek isterim. Devlet çocuğu aile yanında desteklemek için ekonomik destekte bulunuyor. O şekilde bizim desteklediğimiz çocuklarımız var Türkiye genelinde. Bunlara yönelik bir okul destek projesi yürütülüyor Bakanlığımız tarafından. Yürütmüş olduğumuz bu proje kapsamında da akademik, sosyal, kültürel, eğitsel, bilişsel ve sportif etkinlikler düzenleniyor çocuklara yönelik. Projenin uygulanabilirliği, riskleri, avantajları değerlendirilerek 2017 yılı Kasım ayında bir pilot kapsamında faaliyete geçirildi ve 2018 Eylül itibarıyla da bütün ülke geneline yaygınlaştırıldı. Proje kapsamında “SED” dediğimiz sosyal ekonomik destek hizmetinden yararlanan 5 ve 8’inci sınıf aralığında okuyan 11.647 çocuk faydalaniyor. Bunlara günümüzde doğru zaman kullanımıyla ilgili bazı bilgiler ve faaliyetler aktarılıyor.

Yine, güzel bir sloganı olan “Ekranla Değil, Akranla Büyüsün Çocuklar” diye bir kampanya düzenlenmişti geçen sene ve ondan önceki yıl. Çocukların dijital ve sosyal medya ortamındaki kontrolsüz ve kötü amaçlı yaklaşımlardan korunması, bedensel aktivitelere yönlendirilmeleri, ruhsal ve sosyal gelişimlere destek verilmesi amacıyla Bakanlığımız tarafından “Ekranla Değil, Akranla Büyüsün Çocuklar” kampanyası başlatıldı. Tanıtım faaliyetleri, sosyal, kültürel, sanatsal, sportif etkinlikler, çocuklara ve ailelere yönelik eğitim, seminer, konferanslar düzenlendi ve bu kapsamda 124.689 çocuğumuz ve 16.391 ailemize ulaşılmıştır.

Bizim aktaracağımız bilgiler bu kadar.

Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Şimdi, benim bildiğim bir şey Yeşilay bünyesinde bir proje. Daha önce, yanlış hatırlıyorsam Eskişehir Osmangazi Üniversitesinde de benzer bir şey yapıldı ama Yeşilayın ki daha sokağa dönük. “Sokak Oyunları Festivali” gibi bir girişimleri vardı. Bunları size mi yönlendirelim, Yeşilaycılar? Bunlar kaynak arıyorlardı çünkü.

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. MUHAMMET ÖRNEK – Geleneksel oyunlar kampanya kapsamında...

BAŞKAN – Geleneksel değil, sokak oyunları. Hani, siz diyorsunuz ya “Çocuklar akranla büyüsün.” Nerede? Yani bilgisayar başında akranla büyümesin, sokakta oyunla, bizim çocukluğumuzun oyunları... Bu kültürün tekrar ihyası ve yaygınlaştırılması amaçlı bir proje olarak sizin sorumluluğunuza giriyor, değil mi?

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. MUHAMMET ÖRNEK – Evet.

BAŞKAN – Peki, evet.

Teşekkür ediyorum.

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. MUHAMMET ÖRNEK – Ben teşekkür ederim.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KORUYUCU VE ÖNLEYİCİ HİZMETLER DAİRE BAŞKANI OLGUN GÜNDÜZ – Başkanım, Aile Bakanlığımızın bu konuda kapsamlı çalışması olduğu gözüküyor. Belki Millî Eğitim Bakanlığımızın diğer kurumlarla çakışan tarafları da var ama...

Önceki toplantıdaydı, sanıyorum, özellikle 0-3 yaş arasındaki çocukların internetle, teknolojiyle tanışmasının son derece sakıncalı olduğuyla ilgili Aile Eğitim Programı AEP’te bu konuyla ilgili özel bir çalışma yapılabilir mi, yapılıyor mu? Yapılabilir. Yani Aile Bakanlığımızda hamilelik döneminden başlayarak özellikle belli yaşa kadar çocukların hiçbir şekilde –tırnak içinde- internetle tanıştırılmaması noktasında ciddi bir çalışma yapılabilir. Çünkü daha önceki uzmanlarımız bu konuya özellikle dikkat çekmişti.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Var mı sorunuz?

AHMET SORGUN (Konya) – Burada sadece bir rakama dikkat çekmek istiyorum, sosyal ekonomik destek kapsamında “81 ilde 5 ve 8’inci sınıf aralığında okuyan 11.647 çocuk” diyor. Bu rakam bütün Türkiye’de 81 ilde 5 ve 6’ncı sınıflarda 11 bin rakamı...

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. MUHAMMET ÖRNEK – Şöyle: Bu sosyal ekonomik destek kısmını muhtemelen tam izah edemedim. Bizim “SED” diye bir projemiz var. Biz çocuk müşkül duruma düştüğü zaman, onu bir kuruluşa alıp bakmak yerine devlet ona ailesinin yanında bakıyor yani aile bütünlüğü içerisinde çocuğu kendi ailesinin içerisinde destekliyor; ekonomik olarak destekliyor, sportif olarak, sanatsal olarak destekliyor. Bu, bizim desteklediğimiz çocuk sayısı. Bütün 5’inci ve 8’inci sınıf çocukların tamamı değil.

AHMET SORGUN (Konya) – Genel bir şey değil yani?

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. MUHAMMET ÖRNEK – Yok.

Aile Bakanlığının bu şekilde sosyal ekonomik destekle desteklemiş olduğu çocuklar... Çocuklara ekonomik olarak destek veriyor ama sosyal olarak da destek verdiği rakam, öğrenci sayısı.

BAŞKAN – Rakamı mı az buluyorsunuz?

AHMET SORGUN (Konya) – Genel bir proje gibi yani okullar herkesin içine girdiği anda...

BAŞKAN – O yaş grubunda 2 milyon 600 bin öğrenci var.

İSMAİL KAYA (Osmaniye) – Evet, sayı az geldi Başkanım.

AHMET SORGUN (Konya) – O sayı az geldi de ondan.

BAŞKAN – 2 milyon 600 binin içerisinde 11.647 çocuğa bu proje kapsamında destek olunuyor, onu anlatıyor.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KORUYUCU VE ÖNLEYİCİ HİZMETLER DAİRE BAŞKANI OLGUN GÜNDÜZ – Bizim için aslında 40 bin efendim yani sosyo,ekonomik destek verdiğimiz öğrenci skalası 5 ve 8’inci sınıf aralığında 40 bin. Biz 40 binde 12 bine yakın çocuğu destekliyoruz yani dörtte 1 oranında çocuk.

BAŞKAN – Ne yapıyorsunuz? Destek nasıl oluyor?

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KORUYUCU VE ÖNLEYİCİ HİZMETLER DAİRE BAŞKANI OLGUN GÜNDÜZ – Okul destek projesi şöyle efendim: Şimdi bu çocuklar genelde arka sıradaki çocuklar. Tek ebeveynde yetiştikleri için akademik başarıları düşük ve sosyokültürül açıdan da daha dezavantajlılar. Biz 20 kişilik gruplar oluşturarak, aileleri bilgilendirme toplantılarıyla, ekipler

oluşturduk ve bu çocukları akademik yönden, matematik, İngilizce, Türkçe gibi derslerini destekledik. Bunun yanında sportif ve sanatsal kurslar yaptık. Gençlik merkezlerimizle eşleştirdik çocuklarımızı, çocuklarımızın hangi alanda bir yeteneği varsa o alanda öne çıkmasını sağlamaya çalıştık. Bu şekilde çocuklarımızı sadece akademik anlamda değil de diğer yönleri açısından da... Yani mesela, sanata meyilli olan çocuklarımız bir müzik aleti çalabilir hâle geldiler, koro kurdular, sanat okullarına gittiler. Akademik açıdan desteklediklerimiz fen liselerine gittiler. Sportif açıdan desteklediklerimiz de atletizm ya da başka spor alanlarında başarı kazandılar. Böylelikle, aidiyet duygusu ya da öz güven kaybı yaşayan çocuklarımız bir anlamda bu projeyle tekrar kazandığımız çocuklar hâline geldi.

AHMET SORGUN (Konya) – Sayın Başkanım, bir kavrama dikkat çekmek isterim. Geçen iki toplantıda da kullandılar, “tek ebeveynli çocuklar” diye. Ebeveyn kelimesi anne ve babanın birlikte kullanıldığı bir kelime yani anne ve baba için kullanılan bir kelime. “Ebeveyn” kelimesi zaten 2’yi ifade ediyor. “Tek ebeveynli” diye bir şey tek anneli-tek babalı çocuk gibi bir şey olur yani.

BAŞKAN – Ama ister istemez öyle.

AHMET SORGUN (Konya) – Ona bir kavram bulmamız gerekiyor.

AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI RAHİME BEDER ŞEN – O nedenle biz bulamadık Sayın Başkanım, karşılığı yok.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KORUYUCU VE ÖNLEYİCİ HİZMETLER DAİRE BAŞKANI OLGUN GÜNDÜZ – Oturmuş ama artık o.

AHMET SORGUN (Konya) – Bulmamız gerekiyor yani.

BAŞKAN – İngilizcede de öyle “parent” çift demektir, “single parent” diyorlar onlar da.

AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI RAHİME BEDER ŞEN – O nedenle bulamadık biz de.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KORUYUCU VE ÖNLEYİCİ HİZMETLER DAİRE BAŞKANI OLGUN GÜNDÜZ – Başkanım, aynı ikileme biz de çok düştük. Ebeveyn, Arapça’da zaten anne-baba demek. Tek anneli-babalı gibi olmuş oluyor ama yaygın, oturmuş bir...

BAŞKAN – Ebeveyn karşılığında biz daha önce ne diyorduk?

AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI RAHİME BEDER ŞEN – Ebeveynlerinden biri olan aileler diyebiliriz.

Biz bir kitap çalışması yaptık yine aile eğitimi programı kapsamında.

BAŞKAN – Nasıl dediniz?

AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI RAHİME BEDER ŞEN – Ebeveynlerinden biriyle yaşayan çocuklar diyebiliriz.

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ DR. MUHAMMET ÖRNEK – O da olmaz.

BAŞKAN – Ebeveynlerinden diyemezsiniz zaten o zaman, ebeveyninden...

AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI RAHİME BEDER ŞEN – Ebeveyninden biri gibi.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Türkçeye çevirirsek herhâlde “anne-baba”larından biriyle yaşayan.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KORUYUCU VE ÖNLEYİCİ HİZMETLER DAİRE BAŞKANI OLGUN GÜNDÜZ – Ya da annesiyle yaşayan, babasıyla yaşayan...

BAŞKAN – Öyle iki tabir, annesiyle yaşayanlar, babasıyla yaşayanlar...

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KORUYUCU VE ÖNLEYİCİ HİZMETLER DAİRE BAŞKANI OLGUN GÜNDÜZ – Ama bazen olmayabiliyor, büyükannesiyle, ninesiyle de yaşayabiliyor.

AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI RAHİME BEDER ŞEN – Sayın Başkanım, Aile Eğitim Programı kapsamında biz geçen yıl bir çalışma yapmıştık. Boşanma ve ölüm nedeniyle anne ya da babasıyla yaşayan ya da anne ve baba çocuğuyla yaşayanlara ilişkin bir kitap hazırladık. Bunların eğitimleri de devam ediyor. Onda biz bu kavram kargaşasını çok düşündük, hocalarımızla paylaştık.

BAŞKAN – Çok haklısınız.

AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI RAHİME BEDER ŞEN – Yapamadık.

Yani şimdi kitabın adını şöyle koysaydık, çok uzun olacaktı. İşte, kocasından boşanmış ya da karısından boşanmış ya da eşi ölmüş ya da eşinden boşanmış kişinin çocuğuyla hayatını kolaylaştırmak için çıkardık biz bu kitabı. Siz ismini koyarsanız biz değiştiririz.

BAŞKAN – Türk Dil Kurumunun tarama sözlüğünde belki eskiler, Türkler İslam’dan önce veya İslam’la ilk müşerref oldukları tarihlerde ebeveyn karşılığı ne kullanıyorlardı? Orada vardır öyle bir şey.

AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI RAHİME BEDER ŞEN – Dul diyebiliriz ama o da kullanılmıyor, biliyorsunuz. Dul, ölüm nedeniyle dul; boşanma nedeniyle boşanmış... Bu kavramlar da değişti, biliyorsunuz.

BAŞKAN – Yani atası, anası gibi özel bir tabiri vardır bizim Türk kültürünün de ama şimdi ben de bilmiyorum onu.

Ben meseleyi biraz yumuşatmak için, dedik ya, ilk toplantımızda araya anekdot, bir şey katmak lazım. Şimdi, buna benzer bir tartışma yine ilk Mecliste yaşanmış. Bir milletvekili kalkmış, memur maaşlarının azlığından şikâyet ediyor. Şikâyet ederken “Memureyn aklıktan... Memureynin aldığı para yetmiyor, memureyn zor durumda, memureyn şöyle...” filan. Akif de Mecliste. Memureyn, biraz önce Ahmet Bey’in söylediği gibi 2 memur demek, aslında memurun çoğulu memûrin ama adamcağız Osmanlıcaya biraz meraklı. “Memureyn” diye götürüyor işi. Akif dayanamıyor, oturduğu yerden laf atıyor, diyor ki: “Memûrin” memureyn olsaydı biz onları kuş sütüyle beslerdik.”

Ebeveyn de...

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Ama üstat şimdi bir hatırlatmada bulundu, şu da var yani sadece anneyle, babayla değil, babaanneyle, anneanneyle yaşayan çocuklar da var.

ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KORUYUCU VE ÖNLEYİCİ HİZMETLER DAİRE BAŞKANI OLGUN GÜNDÜZ – Tabii, genellikle bizim dezavantajlı kesimde çok fazla.

BAŞKAN – Vardır onun karşılığı, bir şey bulunur. Bu zamana kadar bu bir galatımeşhur gibi...

Gül Hanım, hoş geldiniz.

Gül Hoca, Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezinde.

Lütfen buyurun.

4.- Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi Temsilcisi Doçent Doktor Gül Karaçetin’in, bilişim teknolojileri bağımlılığında klinik uygulamalar, karşılaşılan zorluklar, yurt dışındaki uygulamalar ve ülkemizde yapılabilecekler hakkında sunumu

BAKIRKÖY PROF. DR. MAZHAR OSMAN RUH SAĞLIĞI VE SİNİR HASTALIKLARI SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ TEMSİLCİSİ DOÇ. DR. GÜL KARAÇETİN – Çok teşekkür ediyorum davetiniz için.

Sayın Başkan, değerli vekillerimiz; ilk önce kısaca bir tanımdan bahsetmek istiyorum. Daha sonra bizim klinik uygulamamız ve karşılaştığımız zorluklar, yurt dışındaki uygulamalar ve ülkemizde yapılabilecekler...

Aslında baktığımızda, internet bağımlılığı dört aşamada geliyor. Çocuklar genellikle ihtiyaç için, birtakım zorunluluklar için interneti kullanmaya başlıyorlar. Sonrasında, özellikle eğlence ve boş vakit geçirmek için kullanıma dönüşüyor, sık ve düzenli bir kullanım. 3'üncü aşama ise problemli internet kullanımı, sorunlu internet kullanımı dediğimiz aşama; artık çocuğun hayatında birtakım zorluklar baş gösteriyor ve en son aşamada internet bağımlılığı. Aslında bu gidişat bizim için çok çok önemli çünkü birçok çocuk, bağımlılığa gitmeden müdahale edilebilir durumda. Onun yüzden, bu çalışma için çok çok teşekkür ediyorum. Bizim kendi polikliniğimizde de dikkate aldığımız bir konu bu.

Peki, bilimsel otoriteler ne diyor? Tarihçeden çok bahsetmek istemiyorum ama çok kısaca ne zaman başlamış, bir bakacak olursak ilk defa 1996 yılında Young ve Goldberg internetin bağımlılık yapabileceği durumunu telaffuz etmişler. En son 2013'te Amerikan Psikiyatri Birliği tarafından yayımlanan bizim sınıflama sistemindeyse internet oyunu üzerinden bir bağımlılık olabileceğinin üzerinde duruldu ve bununla ilgili en çok bilimsel veri de Güney Kore ve Japonya'dan gelmişti. Dünya Sağlık Örgütü de çok uzun tartışmalar sonrasında artık davranışsal bağımlılıkları kabul etti ve davranışsal bağımlılıkları oyun oynama ve kumar oynama olarak ikiye ayırdı. Fakat şu an biz en çok neyin üzerinde duruyoruz? Çok kısaca onu özetleyecek olursam, aslında, burada bağımlı olunan şey internetin kendisi değil, internet üzerinden gerçekleştirilen birtakım davranışlar. Mesela internet üzerinden gerçekleştirilen oyun oynama davranışı, internet üzerinden gerçekleştirilen, çocuklar için istismar niteliği taşıyabilecek birtakım uygunsuz içerikler ve yine, internet üzerinden gerçekleştirilebilecek kumar davranışları daha çok bağımlılık yapıyor. Dünya Sağlık Örgütü de artık dedi ki: "Evet, bu bir bağımlılıktır." Hekimlere de şunu söyledi: "Bir çocuk karşınıza geldiğinde 3 bulguya bakın, lütfen. Bu çocuk bu davranış üzerindeki kontrol yetisini kaybetmiş mi? Giderek artan miktarda oyun oynadığı için artık hayatının hemen hemen bütün bölümü internet ve video oyunlarından ibaret olmuş? Ve olumsuz sonuçlara rağmen bu davranışı devam ettiriyor mu?" Eğer bu üçü bir aradaysa Dünya Sağlık Örgütü bunun artık bir davranışsal bağımlılık olarak kabul edilmesi gerektiğini söylüyor.

İstatistiklerden bahsedildi, ben onları geçeyim.

"Neden önemli?" belki o konuyla ilgili birkaç şey söylersem iyi olur çünkü artık sadece ülkemizde değil, aslında yurt dışında da birçok ülkede bu anlamda vaka sayılarının ve kliniklerin arttığını görüyoruz, özellikle önleyici müdahalelerin arttığını görüyoruz. En çok da Güney Kore'de ve Japonya'da bu sorun telaffuz ediliyor ve şu an Güney Kore ve Japonya bunu bir halk sağlığı sorunu olarak telaffuz ediyor. Güney Kore'de birtakım yataklı tedavi klinikleri var ve Japonya'da da teknolojiyen uzak rehabilitasyon merkezi kurulmuş durumda. Bu bizim kendi kliniğimiz, 2012 yılında hastanemiz erişkin psikiyatri biriminde internet bağımlılığı polikliniği kuruldu, biz de çocuk psikiyatristi olarak Haziran 2016'da bu polikliniği devraldık ve çocuk ve ergen psikiyatri poliklinik hizmeti veriyoruz. İkinci basamak polikliniği şeklinde, ilk önce aileler çocuk psikiyatristine başvuruyorlar, eğer değerlendiren hekim internet bağımlılığı yönünde bir şüphe olduğu kanaatini geliştirirse bize yönlendiriyor, bu yan dal polikliniğimize yönlendiriyor.

Biz ne yapıyoruz ve ne yapılabilir, daha çok onlardan bahsetmek istiyorum. Biz ilk önce bir değerlendirme yapıyoruz çünkü bize getirilen çocuk daha henüz başlangıç aşamasında da olabilir, problemli kullanım da olabilir, bu bir bağımlılık da olabilir. İlk önce çocuğun hangi aşamada olduğunu değerlendiriyoruz ve burada klinik bulgular olarak neleri görüyoruz, yine hangi bulgular varlığında bu tanıya varıyoruz, çok kısaca onlara değinmek istiyorum. İlk önce şuna bakıyoruz: Bu çocuk kendi yaşından beklenen, arkadaşlarıyla birlikte olma, sosyal iletişim becerilerini sürdürme, oyun oynama, dışarıda spor yapma gibi aktivitelerini ne ölçüde yapabiliyor, ne ölçüde yapamıyor? Bilgisayar oyunları buna ne ölçüde engel oluyor, ona bakıyoruz. Eğer ki bilgisayar oyunları ya da internetle ilgili diğer meşguliyetler ciddi anlamda bir öncelik teşkil ediyorsa ve çocuğun ciddi bir zihinsel meşguliyeti söz konusuysa o zaman bu bizim için bağımlılık için bir kriter oluyor. Ve ne yazık ki böyle çocuklar var, yaşamdaki en belirgin aktiviteleri ve zihinsel öncelikleri ne yazık ki internet oyunları oluyor bağımlılık düzeyine gelen çocukların ve diğer alanlara olan ilgilerini ne yazık ki kaybediyorlar. Bunun sebebi de şu: Çünkü internet oyunları çok hızlı bir şekilde beyindeki ödül mekanizmasını aktive ediyor ve artık çocuk hayattaki diğer, özellikle sebat etmeyi gerektiren, sabır gerektiren ve sonunda ödül alabileceği şeyleri tercih etmeyip ne yazık ki bu hızlı ödüllere başvurabiliyor ve bu şekilde de beyinde bağımlılık gelişmiş oluyor.

Zihinsel meşguliyetin dışında baktığımız yine önemli bulgulardan bir tanesi, bu çocuk bu davranışlarında kontrolü kaybetmiş midir? Ne yazık ki gerçekten böyle çocuklarımız da var. Mesela çocuk eskiden okuldan gelip bir süre dinlenip sporunu yapıp ödevini bitirdikten sonra internet oyununun başına geçerken artık annesi diyor ki: Hiçbir şeyini yapmıyor, hiçbir şekilde dışarı çıkmıyor, ödevini yapmıyor; hemen, direkt internet oyununun başına oturuyor ve bütün gün internet oyununun başında. Bu kontrol kaybı hem oyunu başlatmakla ilgili olabilir, sürdürmekle ilgili olabilir, bitirmekle ilgili olabilir yani artık çocuk ne yazık ki bütün bu alanlarda kendi yaşından beklenen birtakım gereklilikleri yerine getiremeyecek derecede kontrolü kaybetmiş oluyor. Bunu Amerikan Psikiyatri Birliği iki şekilde tanımlamış; çocuğun giderek artan bir süreyle internet oyunları ile vakit geçirmesine bakın diyor yani mesela internet bağımlılığı polikliniğimize gelen çocuklara baktığımızda, çocuklar şöyle diyorlar: “İlk başta ben bir saat vakit geçiriyordum bununla ama şu an sekiz saat, on saat vakit geçiriyorum.” Ki, bunlar ne yazık ki çok ciddi süreler. Yine, çeşitli belirtileri olabiliyor, aileler bazen birtakım fiziksel darp şikâyetleriyle geliyorlar ne yazık ki “Beni darbetti çünkü bilgisayarın başından kalkmasını söyledim.” Artık bu, diğer kimyasal maddeler gibi beyindeki bağımlılık mekanizmasını aktive ettiği için gerçekten de bundan uzak olduğu zamanda çocuk aşırı sinirli, aşırı öfkeli, aşırı kaygılı olabiliyor ve bu sebeple de birtakım olumsuz etkiler görülebiliyor ne yazık ki. Yine, olumsuz sonuçlara rağmen bu davranışa devam etme gibi birtakım belirtiler bizim için önemli. Bunlar hangi alanlarda olabilir? Çocuğun sosyal ilişkilerinin etkilenip etkilenmediğine bakıyoruz, arkadaşlarıyla, akranlarıyla olan ilişkisi ne ölçüde bozulmuş internet oyunlarından, ailesiyle olan ilişkisi ne ölçüde etkilenmiş, ailenin tahammülünü zorlayacak, aile içi ilişkileri ciddi anlamda bozacak derecede bir etkilenim söz konusu mu? Ve ders başarısı, derslerine olan duygusal yatırımı ve eğitimi ne ölçüde etkilenmiş, bütün bunlara bakıyoruz. Bu üç işlevsellik alanını mutlaka değerlendiriyoruz.

Çok kısaca bizim çalışmalarımızdan bahsetmek istiyorum çünkü gerçekten çocukların yaşamını çok olumsuz etkiliyor internet bağımlılığı. Bu bizim kliniğimizdeki asistanlarımızdan birinin tez çalışması, Doktor Melike Hanım’ın; burada İOB olarak gördüğümüz grup internet oyunu oynama bozukluğu grubu, diğer grup da kontrol yani bağımlılık düzeyinde oynamayan, sağlıklı ve bilinçli bir şekilde interneti kullanan çocuklar. Ne yazık ki gördük ki internet oyunu oynama bozukluğu olan grup yani bağımlı düzeyde oynayan grup ciddi anlamda bu oyunla meşgul olmaya başladıktan sonra ders başarısında düşme olmuş; bu bağımlılık düzeyinde oynayan çocuklarda diğer sağlıklı çocuklara göre

çok daha belirgin ölçüde disiplin cezası, sınıf tekrarı ve en sonunda eğitimi yarıda bırakmanın olduğunu gördük. Bu, aslında çok ciddi bir bulgu ve belki de bizim müdahale etmemiz gereken bir bulgu çünkü okul çocukları birçok psikopatolojiden koruyan, akran ilişkisini geliştiren bir ortam ve çocukların ne yazık ki bu internet oyunları nedeniyle veya internet başındaki diğer meşguliyetleri nedeniyle uykuları bozuluyor, çok geç saatte yatıyorlar ve sabah erken kalkmakta çok zorlanıyorlar ve böylece okula olan düzenli devamları ne yazık ki sekteye uğruyor. Yine biraz önce anlattığım gibi, artık hayatın diğer alanlarından zevk almadığı için çocuk, bu, çok ciddi bir şekilde ödül mekanizmasını aktive ettiği için senelerce okuyup doktor olmak, öğretmen olmak gibi birtakım idealizasyonları artık çocuklar ne yazık ki geride bırakıyorlar ve internet üzerinden para kazanmak, internet üzerinden ödül kazanmak gibi olumsuz birtakım amaçlar ediniyorlar ne yazık ki. Bu, ciddi bir kayıp.

Peki, ne yapmalıyız? Aslında bağımlılık geliştikten sonra gerçekten de belirgin ölçüde kayıp oluşuyor. Onun için aslında bizim hem hekimler olarak hem de bu Komisyon olarak yapmamız gerekenlerin belki de birincisi önleme çalışmaları. Önleme çalışmalarını üçe ayırıyoruz; birincil önleme, ikincil önleme ve üçüncül önleme olarak. Birincil önleme, bağımlılık gelişmeden önce yapılan, risk faktörlerine yönelik yapılan bir çalışma. İkincil önleme, erken tanı, artık problemli kullanımın gelişmesiyle birlikte erken tanının konulması ve hekime yönlendirilmesi. Üçüncül önleme de bağımlılık geliştikten sonra kayıpların engellenmesi ve rehabilitasyon. Burada özellikle birincil önleme çalışmalarından bahsetmek istiyorum, risk faktörlerinin kontrol altına alınması ve koruyucu etmenlerin güçlendirilmesi. Bilimsel çalışmalarda görülmüş ki risk faktörleri üç ana başlıkta incelenebilir: Ailesel risk faktörleri, sosyal risk faktörleri ve bireysel risk faktörleri. Eğer ki ailesel risk faktörlerine bakacak olursak, aile neden çok çok önemli? Çünkü biz ailelere anlatırken şöyle bahsediyoruz: Aslında freni bozuk bir araba gibi çünkü bir erişkin bedeninde ama kendisini durdurmakta, kendisiyle ilgili riskleri gözetmekte erişkine göre ne yazık ki çok daha yetersiz. Bu anlamda, ailelerin bir rehber olmalarını istiyoruz teknoloji kullanımı konusunda ve eğer ki bu aileler bu rehberliği yeterli ölçüde yapamazlarsa o zaman ne yazık ki bağımlılık gelişebiliyor. Bu anlamda, yetkili ebeveynlikten bahsediyoruz ailelere, hem koruyucu, önleyici çalışmalar kapsamında hem de tedavide bunu yapıyoruz. Bu yetkili ebeveynlikle ilgili ailelere anlattığımız şey şu: “Aslında bir ebeveyn nasıl olmalı?” sorusunun cevabı iki faktörden oluşuyor: Bir ebeveyn hem sıcak olmalı, hem çocukluktan itibaren çocukla arasındaki o sıcaklık ilişkisini kurmalı hem de yeterince sınır koyabilmeli çocuğa, çocuğun sağlığıyla ilgili, güvenliğiyle ilgili çeşitli alanlarda nerede durması gerektiğini çocuğa aktarabilmeli; çocuğun yaşına, gelişim düzeyine uygun sınırlar koyabilmeli, çocukta iletişime özen göstermeli, yine kuralların çocuk tarafından algılandığına mutlaka emin olmalı, gerektiğinde de çocuğa, çocuğun ihtiyaçları ve yaşı doğrultusunda kuralları revize edebilmeli; tutarlı ve sürekli olmalı. Hep bunların üstünde duruyoruz ve ailelere bu yönde geri bildirim veriyoruz. Yetkili ebeveynlik aslında çok çok önemli, yetkili ebeveynlik çocuğun öz güvenini de desteklemek demek. Biraz önce Sayın Başkanımız da bunu vurguladı. Her çocuğun kendisine özel birtakım yetenekleri vardır. Ailelere biz bunu söylüyoruz. Mutlak suretle çocukları tanımaları ve zayıf olduğu yönlerde çok yüksek beklentide bulunmamaları, daha çok destekleyici yaklaşımda bulunmaları, çocuğun gelişimini desteklemeleri konusunda birtakım geri bildirimler veriyoruz yetkili ebeveynlik konusunda.

Fakat bence özellikle bizim Komisyonumuzun ele alması gereken konulardan bir tanesi, yetkili ve ideal ebeveynliğin dışında birtakım ebeveynlik tutumları var ki bu da ne yazık ki bizim internet bağımlılığı polikliniğimizde sıklıkla gördüğümüz tutumlardan bir tanesi. Bu konudaki eğitimlerin toplum bazında verilmesi çok etkili olacaktır kanaatindeyim. Mesela baskıcı tutum, gördüğümüz tutumlardan bir tanesi. Bu tutumda biraz önce bahsettiğimiz iki bileşenden bir tanesi yani çocukla ebeveyn arasındaki sıcaklık ilişkisi çok ön planda değil ve daha çok çocuğun itaati isteniyor. Çocukla

herhangi bir iletişim kurmaksızın çocuğun tek taraflı olarak kurallara uyması isteniyor ve ödül ve olumlu pekiştirici olmaksızın bir ceza mekanizması söz konusu. Çocuğun özerkliği ve öz güveni yeterince desteklenmiyor ve çocuğun duygusal açıdan örselenmesi söz konusu ne yazık ki.

Yine, aşırı koruyucu tutum hem davranışsal bağımlılıklarda hem de kimyasal bağımlılıklarda çok çok sık gördüğümüz ve toplumumuzda da sıklıkla karşılaştığımız bir tutum. Bu tutumda çocuğun yerine çocuğun sorumlulukları gerçekleştiriliyor ve çocuğun yerine karar veriliyor. Aslında çok iyi niyetli aileler. Bir şekilde çocuk zarar görmesin diye yapıyorlar fakat ne yazık ki bu, çocuğun karar verme mekanizmasının gelişmemesine ve kendi yerine sürekli karar verildiği için bu karar mekanizmasını daha sonra ilerleyen zamanlarda başkalarına emanet etmesine, arkadaşlarına hayır diyememesine ve bağımlı bir kişilik geliştirmesine yol açıyor. Bizim hem çalışmalarda hem de kendi klinik pratiğimizde gördüğümüz bu aşırı koruyucu kollayıcı tutumun çok sıklıkla ne yazık ki devam ettiği yönünde.

Yine, gevşek tutumlu, çocuk merkezci aile, sınır koymayla ilgili ne yazık ki bazı aileler şöyle addedebiliyorlar: “Çocuğuma hayır dersem, sınır koyarsam çocuğum bundan incinir, travmatize olur.” Bunu ailelere biz açıklıkla anlatıyoruz. Çocuğun her istediğinin olması çocuğu doyumsuz ve mutsuz yapar. Anne, baba, çocuk rollerinin net olması çok çok önemlidir. Otorite figürünü çocuk bilmelidir ve zaman içerisinde bunlarla ilgili bilgiler veriyoruz.

Toparlayayım mı Sayın Başkanım? Anladım.

Çok kısaca o zaman sorunlardan ve yapılması gerekenlerden bahsedeyim. Ailesel risk faktörleriyle ilgili bir çalışmamız oldu ve şunu gördük: Hem annelere sorduk hem de çocuklara sorduk. Annelere sorduk, dedik ki: “Siz çocuğunuza nasıl davranıyorsunuz, nasıl sınır koyuyorsunuz?” Ve çocuklara ayrıca sorduk: “Siz annenizden ve babanızdan nasıl sınır alıyorsunuz?” Ve burada gördük ki aslında özellikle bağımlılık düzeyinde interneti kullanan çocukların ailelerinde süre sınırı daha az. Yani bu aileler biraz daha uzun süre çocuğun kullanmasına izin veriyorlar ve ne yazık ki bu ailelerde anneler kendi ifadelerine göre hep sınır koyma konusunda yalnız kalmışlar. Babaların çok fazla dâhil olmadığını ifade ediyorlar. Biz de, kendimiz de poliklinikte takipte bu babaları çağırdığımızda ne yazık ki babaların zaman zaman çok dâhil olmadığını gördük ve şunu gördük yine yaptığımız çalışmalardan bir tanesinde: Evet, aileler yavaş yavaş farkındalık kazanmaya başladılar ama o biraz önce bahsettiğimiz konu yani çocukların ilk üç yaşta hiçbir şekilde teknolojiyle karşılaştırılmaması gerektiği konusu ne yazık ki henüz daha toplum bazında yaygınlaştırılmamış ve bağımlılık düzeyinde interneti kullanan grupta şunu gördük: Özellikle ilk bir yıl ve yaşamın ilk altı yılında yemek yedirmek için ya da birtakım aktiviteleri yapmak için çocuğun internet ve teknoloji maruziyetinin çok daha fazla olduğunu gördük.

Bu anlamda, çok kısaca, o zaman, sorun ve çözüm önerilerine hızlıca geçecek olursam teknoloji eğitime doğuştan itibaren başlanması çocuklarımız için çok çok önemli olacaktır kanaatindeyim çünkü bu çocuklar artık bize geldiklerinde 12 yaşın üstünde oluyorlar ve o ilk üç yaştaki maruziyet ne yazık ki birçok anlamda çocukla ebeveynin ilişkisini bozuyor ve bağımlılık için bir risk oluşturuyor. Bu anlamda teknolojinin bilinçli, güvenli ve etkin kullanımıyla ilgili nasıl biz sağlık ocaklarında aşı kartları oluşturuyoruz, bununla ilgili çalışmalar yapılırsa çok ciddi bir çözüm için ciddi bir adım atılacaktır kanaatindeyim. Aslında Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumunun bununla ilgili, davranışsal bağımlılıklarla ilgili bir çalışması var ve yine çocuğun psikososyal gelişimiyle ilgili bir programı da var. Bunun içinde, çocuğun psikososyal gelişiminin desteklenmesi programının içerisine benim önerim, teknolojinin bilinçli, güvenli ve etkin kullanımı konusunda eğitimlerin standardize edilerek konulması ve toplum bazlı olması.

Yine, bu konuda aile hekimleri eğitilebilir, sağlam çocuk takibi yapan ebeler ve hemşireler eğitilebilir. Çünkü biz şunu görüyoruz: Aileler bize geldiklerinde ne yazık ki şunu telaffuz ediyorlar: “Aa, bakın doktor hanım, görüyor musunuz, benim çocuğum tableti ne kadar güzel kullanıyor? Görüyor musunuz, telefonu ne kadar güzel kullanıyor? Görüyor musunuz teknolojiyi benden daha iyi biliyor?” Ne yazık ki hâlâ daha aileler toplum bazında bununla ilgili farkındalık kazanmış değiller. Onun için toplum bazlı çalışmaların yapılmasını öneriyorum.

Ve yine ailelerin kendilerinin de bu konuda örnek olması gerektiğiyle ilgili bir farkındalıkları yok. Çünkü biz çocuklarla yalnız görüşme yaptığımızda çocuk diyor ki: “Siz bana bunu söylüyorsunuz ama annem, babam sürekli tabletin başında.” Anne, baba mesela doktor görüşmesi esnasında sürekli telefonla meşgul. Biz hep şunu söylüyoruz ailelere: Çocuklar sözlerden değil, davranışlardan öğrenirler. Siz de mutlak suretle kendi teknoloji kullanımınızı gözden geçirmelisiniz. Bu konuda ailelerin de eğitilmesi gerektiğini düşünüyorum. Yine bunun standart bir eğitim olması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü aileler sürekli bize diyorlar ki: “Doktor hanım, gerçekten öyle mi? Ben bilmiyordum.” diyen birçok aile var gerçekten de.

Yine, siber zorbalık konusunda Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun böyle bir bildirim şeyi olduğunu ben bu çalışmalarla birlikte öğrendim ve birçok aile de bilmiyor. Aileleri bire bir bizim Bakırköy’den bunu söylememiz, gerçekten toplum bazlı bir müdahale olmayacaktır. Yine bu çalışma, bu Araştırma Komisyonumuz için böyle bir öneride bulunmak istiyorum. Bunların daha yaygınlaştırılması ve ailelerin bu konudaki bilgilerinin artırılması, çocuk-ebeveyn ilişkisinin geliştirilmesi... Çünkü yaptığımız çalışmalarda şunu gördük: Aslında bağımlılık düzeyinde interneti kullanan çocuklar sadece internetle ilgili değil, diğer alanlarda da birtakım sıkıntılar yaşıyorlar ve annelere sorduğumuzda anneler bize şunu söylediler: “Hayır, ben çocuğumla çok güzel vakit geçiriyorum.” Fakat çocuklar tam tersi şunu söylediler: “Hayır, annem, babam benimle az vakit geçiriyor ve annem, babamla aramdaki ilişki bence soğuk, mesafeli.” 3 tane “component”i, 3 tane bileşeni incelediğimizde şunu gördük, çocuklar dedi ki: “Annem, babam beni daha az kabul ediyor, bana daha az ilgi gösteriyor ve benim üzerimde çok fazla kontrol sahibi ve benim sorumlulukları yerine getirmeme izin vermiyor.”

Toparlayayım mı Sayın Başkanım? Birkaç şeyden daha bahsetmek istiyordum ama...

BAŞKAN – Toparlayalım, evet.

BAKIRKÖY PROF. DR. MAZHAR OSMAN RUH SAĞLIĞI VE SİNİR HASTALIKLARI SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ TEMSİLCİSİ DOÇ. DR. GÜL KARAÇETİN – Tamam.

Yine, yaptığımız çalışmalarda şunu gördük: Bu bağımlılık düzeyinde interneti kullanan çocuklar kendilerinin yalnız olduklarını bize ifade ettiler. Bu anlamda birkaç öneriyle bitirmek istiyorum. Aslında temel sorunlardan bir tanesi şu: Çocuklar neden bağımlı oluyor? Her çocuk bağımlı olmuyor. Birtakım risk faktörleri var. Mutlaka risk faktörlerine müdahale etmek gerekir. Spor aktivitesi öneriyoruz çocuklara. Fakat aileler şöyle bir geribildirimde bulunuyorlar: “Spor aktiviteleri için benim imkânım yeterli değil.” Bu bizim için bir sorun. Belki bu yönde bir çözüm önerisi getirebilirim. Ülke çapında Gençlik ve Spor Bakanlığının çok güzel etkinlikleri var fakat ne yazık ki ebeveynler söylediğimizde diyorlar ki: “Aa bilmiyorduk. Gerçekten öyle etkinlikler mi var?” Belki bu anlamda daha fazla bilinçlendirilebilir.

Ayrıca birden fazla kurumun çok güzel çalışmaları var; Bilgi Teknolojileri Kurumunun, Sağlık Bakanlığının, Yeşilayın. Fakat bunların koordine edilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Yine, dünyada birçok güvenlik önlemleri var bu oyunlarla ilgili. Bunlar bizim ülkemizde de uygulanabilir, standardize edilebilir. Ne yazık ki birtakım uygun olmayan içerikler, oyun reklamları çocukların ulaşabileceği yerlerde. Bu konuda çocukların korunması, gerekli önlemlerin alınmasını öneriyorum.

Yine, Millî Eğitim Bakanlığıyla iş birliği çok çok kritik ve önemlidir. Çünkü bazı çocuklara biz öneride bulunuyoruz, çocuk diyor ki: “Ben bunu yapamam.” Niye? “Çünkü öğretmen “WhatsApp” üzerinden ödev veriyor ve ben tablet üzerinden dersleri görüyorum.” Tabii ki ben hekim olarak Millî Eğitim Bakanlığının işine karışamam ama benim naçizane önerim, ülke çapında tüm okullarda bu anlamda, bilinçli teknoloji kullanımı konusunda okulların ve öğretmenlerin bilgilendirilmesi gerektiğini düşünüyorum. “WhatsApp” üzerinden olmak zorunda değil, belki ödev başka türlü de verilebilir. Hani, o zaman biz mesela kendi tedavi protokolümüzü uygulamaya çalıştığımızda çocuk diyor ki: “Hayır, ben bunu yapamam çünkü arkadaşlarımdan geride kalacağım.” Hâlbuki Millî Eğitim Bakanlığı öğretmenlere dese ki “‘WhatsApp’ üzerinden ödev vermeyin.”, mesela biz klinisyenler olarak bu zorluğu yaşamayacağız. Hani, bu konuyla ilgili adımlar atılabilirse tedavide çok çok etkili olacaktır diye düşünüyorum.

Bunu söylemişsiniz zaten, koordinasyonla ilgili daha çok fazlaca şey yapılabilir düşüncesindeyim. Aile hekimleri ve rehberlerin eğitimi, bunlar zaten ikincil korumayla ilgili şeylerdi.

Zannediyorum vaktim kalmadı. Birçok psikiyatrik bozukluklarla ilgili belki birkaç cümleyle onu özetleyebilirim. İnternet bağımlılığı geliştikten sonra sosyal kaygı bozukluğu, dikkat eksikliği, hiperaktivite bozukluğu gelişebiliyor. Ayrıca bunlar internet bağımlılığı için de risk oluşturuyorlar. Bu konuda da öğretmenlerin yine Millî Eğitim Bakanlığı çerçevesinde yapılacak çalışmalarla eğitilmesinin çok çok önemli olduğunu düşünüyorum çünkü aileler hâlâ daha... Geçenlerde bir televizyon programına katıldım, şunu söyledi anne bana: “Eğer ben çocuk psikiyatrisine getirirsem ilaç vermezsiniz, değil mi?” Hâlbuki öğretmenler mesela şunu söylese -öğretmenlere çok daha fazlaca güveniyor veliler- dese ki: “Sizin çocuğunuz diğer çocuklara göre daha çekingendir. Bakın, bu telafi edilebilir bir durumdur. Lütfen psikiyatride gidin. Hekim isterse ve uygun görürse ilaç verebilir.” Mesela dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu yine öğretmenlerin fark edebileceği bir konu, yine bize yönlendirilmeleri... Çünkü bu tür psikiyatrik bozukluklar da risk oluşturmaktadır internet bağımlılığı için. Çok etkili olacaktır düşüncesindeyim.

Birtakım fiziksel sorunlar da olabiliyor ne yazık ki bu çocuklarda. Göz problemleri, obezite, sırt ağrıları, vertebra problemleri gibi. Hani, bu konularda da eğitim verilmesi ve bu konularda da ailelerin farkındalığının sağlanmasının çok önemli olduğunu düşünüyorum.

Yeni yaşam kuralları belirlenmesi, çocukların hayatlarından bir şeyi alıyormuşuz gibi değil de hayatını zenginleştirerek teknolojiyi azaltmak çok çok önemli. Çocukları spora ve sanata yönlendirmek... Biz birtakım sözleşmeler yapıyoruz. Bunları yine öğretmenler kendileri bize gelmeden yapabilirler, çocuklara aktarabilirler. Yani bir çocuğun bir klinisyene ulaşması gerçekten zaman alıyor. Bu anlamda öğretmenlerle ve ailelerle iş birliğinin kuvvetlendirilmesinin çok önemli olduğu düşüncesindeyim.

Bir de internet bağımlılığıyla ilgili poliklinik sayısı ülkemizde oldukça sınırlıdır. Biz varız İstanbul’da bu işi yürüten ve gerçekten de elimizden geleni yapmaya çalışıyoruz ama aileler ulaşamadıklarını söylüyorlar. Bu anlamda internet bağımlılığı polikliniklerinin sayısının artırılmasını yine öneriyorum.

Onun dışında da diğerleri de zannediyorum biraz ayrıntı olacak.

Yeşilayın çok güzel çalışmaları var. Onlar şunu diyorlar: “Bağlan ama bağımlı olma.” Hani, çocuklara belki öğretmenler bize gelmeden önce bunu da anlatabilirlerse bizim amacımız tamamen interneti ellerinden almak değildir asla. Bizim amacımız, internetin bilinçli, etkin kullanılmasıdır. Böylece ailelerin hekime karşı olan çekincesi azalacaktır. Öğretmenler ve ailelerle iş birliği içerisinde olursak çok daha iyi yol alacağımızı düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

BAKIRKÖY PROF. DR. MAZHAR OSMAN RUH SAĞLIĞI VE SİNİR HASTALIKLARI SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ TEMSİLCİSİ DOÇ. DR. GÜL KARAÇETİN – Ben teşekkür ederim.

BAŞKAN – Aile Bakanlığından, Millî Eğitim Bakanlığından arkadaşlarımız da arzu ederlerse soru sorabilirler. Mesela YEĞİTEK Genel Müdürümüz -şimdi hazırlamakta oldukları- öğretmenler ile öğrenciler arasındaki ödev bağı ne yapacağız diye düşünüyor.

BAKIRKÖY PROF. DR. MAZHAR OSMAN RUH SAĞLIĞI VE SİNİR HASTALIKLARI SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ TEMSİLCİSİ DOÇ. DR. GÜL KARAÇETİN – Sayın Başkanım, yani bu tablet ve “WhatsApp” işi inanın tedavide bile problem. Çünkü mesela biz birtakım teknolojiden tamamen arındırılmış saatler öneriyoruz. Çocuk haklı olarak diyor ki: “Siz öyle diyorsunuz ama ben ödevimi öğrenemeyeceğim.” Mesela bence açıkçası öğretmen ile çocuk arasındaki o otorite ilişkisini de bozan bir şey. Çünkü mesela bazı hastalar geliyorlar, diyor ki: “Ben öğretmene ‘WhatsApp’ tan küfür yazdım ama sonrasında çok üzülüm ama bir anda yazıvermişim.” Yani öğretmen ile çocuk arasında... Çünkü öğretmen bir nevi anne, baba aslında ve bizim de tedavideki bir kuvvetimiz. Hani, bu anlamda ben kendim bir klinisyen olarak bunun tekrar gözden geçirilmesini talep ediyorum. Mutlaka Millî Eğitim Bakanlığının kendisine ait bir çerçevesi...

BAŞKAN – Anıl Bey’le tanışıyorsunuz şimdi. Anıl Bey Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürü. Siz aranızda bir konuşun bence bunu.

Anıl Bey, ne söyleyecektiniz, buyurun.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YENİLİK VE EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ GENEL MÜDÜRÜ ANIL YILMAZ – Kısa bir bilgi arz edebilirim. Öyle bir sistemimiz yok. “WhatsApp” üzerinden ödev gönderme gibi bir şey yok okullarımızda. Öğretmenlerin münferit uygulaması olabilir. Bizim EBA üzerinden ödev gönderme modülümüz var yani Bakanlığın kendi bilgi sisteminde öğretmen kendi sınıfındaki öğrencilere ödev gönderebiliyor. Orada güvenli bir ortam var.

Tabletle ilgili olarak da şu anda zaten eğitim öğretim kurumlarımızda tablet kullanmıyoruz. Yani o tableti olan öğrenciler mezun oldular. Sadece BİLSEM’lerde yani özel yetenekli öğrencilerin eğitim aldığı BİLSEM’lerde özel uygulamalar için tablet kullanımı var. onun dışında şu anda sınıf içinde tablet kullanmıyoruz.

BAŞKAN – Daha önce de zaten FATİH Projesi kapsamında 9’uncu sınıftan sonra...

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YENİLİK VE EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ GENEL MÜDÜRÜ ANIL YILMAZ – Tabii, liselerde dağıtılmıştı, 1 milyon 100 bin civarında tablet dağıtılmıştı, öğretmenlere de 300 bin tablet dağıtılmıştı. Öğrenciler mezun oldular, o tabletler kendilerinin oldu. Öğretmen tabletleri sistemde ama onlar da çok aktif kullanılmıyor şu anda. Ama evde tabii özel hayatlarında öğrenciler veya çocuklar tableti sıklıkla kullanıyorlar ama orada ailelerin biraz bilinçlendirilmesi lazım.

BAŞKAN – Şimdi, burada, tabii, Gül Hanım’ın söylediği mecrayla ilgili değil yani “WhatsApp”tan gönderildiği için şikâyet etmiyor. Bu, öğrenci ile öğretmen arasındaki ilişkilerin internet ortamında sürdürülmesinden kaynaklanan sorunlardan söz ediyorsunuz, doğru mu?

BAKIRKÖY PROF. DR. MAZHAR OSMAN RUH SAĞLIĞI VE SİNİR HASTALIKLARI SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ TEMSİLCİSİ DOÇ. DR. GÜL KARAÇETİN – Evet, evet. Tabletle ilgili bir şey ifade edebilir miyim Sayın Başkan?

BAŞKAN – Buyurun.

BAKIRKÖY PROF. DR. MAZHAR OSMAN RUH SAĞLIĞI VE SİNİR HASTALIKLARI SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ TEMSİLCİSİ DOÇ. DR. GÜL KARAÇETİN – Şimdi, çok iyi niyetle yapılmış bir projedir eminim. Bizim klinik yansıma da gördüğümüz sorunlar şöyle oluyor: Biz mesela sınır koymalarını istiyoruz aileden. Aile diyor ki: “Doktor hanım, öyle diyorsunuz ama elinde tablet vardır, bunun üzerinden yapması gerekmektedir.” Ben ailenin ifadesini söylüyorum, inanın, şeyini o kadar iyi bilmiyorum. Ve “Ödevin başına oturuyor, tamamen bambaşka şeyler yapıyor.” diyor. Ve bizim, hani, bilimsel çalışmalarımızda da hep şu çıktı: Aslında mobil cihaz üzerinden olması gerçekten de ailenin süpervizyonunu bozan bir şey. Ortak bir kullanım alanında ve bir masaüstü bilgisayar üzerinden olması ailenin daha rahat süpervize etmesini, rehberlik etmesini sağlıyor. Çok iyi niyetle yapıldığına çok eminim ama ne yazık ki böyle birtakım sıkıntılar var. Ben de ifade etmek istedim bu vesileyle.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

BAKIRKÖY PROF. DR. MAZHAR OSMAN RUH SAĞLIĞI VE SİNİR HASTALIKLARI SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ TEMSİLCİSİ DOÇ. DR. GÜL KARAÇETİN – Ben teşekkür ederim.

BAŞKAN – Buyurun.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Teşekkür ederim Başkanım.

Diğer arkadaşlarımız ile Gül Hanım eskilerin tabiriyle, efradını cami, ağyarını mâni, geniş bir açıklamada bulundu. Her ne kadar bir tıp doktoru, psikiyatrist olsa da özellikle belki bugün duyduğumuz, dünyada, tabiri caizse, bu sorunla nasıl mücadele ediliyor, bir başlık açtı. Bu da bence çok önemli gerçekten. Her ne kadar çok endişelerimiz... Yüzde şu kadar, bu kadar farklıdır belki ama yüzde 80’i eminim dünyada herkesle, sorun olarak gören herkesle aynı perspektiften bakıyoruz ve onların bakış açıları nasıl, çözüm önerileri nasıl, ebeveyn eğitiminden toplum bazlı eğitime kadar çok istifade ettiğimizi düşünüyorum. Bundan sonra da raporumuzda herhâlde doktor hanımın sunumundan istifade edeceğiz diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAKIRKÖY PROF. DR. MAZHAR OSMAN RUH SAĞLIĞI VE SİNİR HASTALIKLARI SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ TEMSİLCİSİ DOÇ. DR. GÜL KARAÇETİN – Ben teşekkür ederim.

BAŞKAN – Peki, çok teşekkür ediyorum.

Ben Millî Eğitim Bakanlığından gelen arkadaşlarımıza, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığından gelen arkadaşlarımıza ve Bakırköy Mazhar Osman... Sizin kurumun adı da bizim Komisyonun adından geri kalmaz yani. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Ama bir çırpıda söylediniz yani.

BAŞKAN – Bak, okuyarak söyledim ama.

Çok teşekkür ediyoruz.

BAKIRKÖY PROF. DR. MAZHAR OSMAN RUH SAĞLIĞI VE SİNİR HASTALIKLARI SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ TEMSİLCİSİ DOÇ. DR. GÜL KARAÇETİN – Ben teşekkür ederim.

BAŞKAN – Millî Eğitim Bakanlığınızdan arkadaşlarımız belki rehber öğretmenlerin eğitiminde sizinle iş birliği yapma konusunu not etmişlerdir.

BAKIRKÖY PROF. DR. MAZHAR OSMAN RUH SAĞLIĞI VE SİNİR HASTALIKLARI SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ TEMSİLCİSİ DOÇ. DR. GÜL KARAÇETİN – Çok çok memnun olurum.

BAŞKAN – Yani rehber öğretmenlerimizin bu konuda ciddi bir eğitime ihtiyaçları var. Aynı zamanda tabii Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının sahadaki 8.916 uzmanı da aynı şekilde sizin bu çalışmalarınızdan yararlanabilir, onlarla protokol yaparak bir eğitim çalışması yapabilirsiniz. Ben bir şeyi merak ediyorum -belki söylediniz de ben atlamış olabilirim- konuşmanızın içerisinde çok güzel bir şey söylediniz, dediniz ki mesela: “Gençlik ve Spor Bakanlığı çok güzel işler yapıyor ama vatandaşın haberi yok. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı çok güzel işler yapıyor ama vatandaş bilmiyor.” Aynı şekilde, sizin çalışmalarınızı da, orada böyle bir birim olduğunu ve böyle çalışmalar olduğunu biz bu komisyonu kurduktan sonra öğrendik. Dolayısıyla, başta kamu kurumlarımızın halkla ilişkilerinde ciddi bir sorun var maalesef. Yani biz vatandaşları yönlendirmek konusunda kamu olarak çok başarısızız. Ben eğitim sistemimizde de bunun kökleri olduğunu geçmişte başka vesilelerle hatırlıyorum. Mesela hiçbirimiz, şimdi sorsam size, buradan Kızılay’a nasıl gideceğimizi tarif edemeyiz. Bizim eğitim sistemimizde yol tarifi eğitim yoktur, topoğrafya eğitimi yoktur. Şimdi navigasyon da var, iyice bu iş rafa kalktı. Hâlbuki, mesela bir İngiliz, Amerikan, Alman çocuğuna sorduğunuz zaman ilk öğretilen şeylerden biridir bu. Size nereden nereye nasıl gidileceğini iki ayrı çocuk aynı şekilde tarif eder yani nereden başlayacak, yola nasıl çıkacak. Bizde şöyle tarifler gelir “Oradan çık –orası neresi belli değil- sonra oradan sağa yokuşa doğru git...” hiç nirengisiz tanımlar. Bu kamuda maalesef işte bu tür sorunlara yol açıyor. “Biz yaptık, vatandaş bize ulaşsın.” Hayır, sen vatandaşa yol göster yani sizin başhekimliğinizi, siz değil tabii, siz kendi uzmanlık alanınızdan sorumlusunuz ama başhekimliğinizin bu kurumda neler yapıldığını, özellikle ihtiyaç sahiplerine veya muhtemel hedef kitlesine ulaşacak mecralarda duyurması lazım; duyurmuyoruz, duyuramıyoruz.

Aynı şekilde, ben Millî Eğitim Bakanlığınızdayken ben arkadaşlarıma takılıyordum, “Çok güzel işler yapıyorsunuz ama sizin iletişimden anlayan bir bakanınız olmadığı için bunları vatandaşa anlatamıyorsunuz.” diyordum. Maalesef bütün bakanlıklarımızda veya kamu kurumlarımızda böyle bir zafiyet var.

Tabii, biz zaten bu çalışmalarımızın tutanaklarını ve sonuçlarını, nihai raporlarımızı hem sizlere hem de bağlı olduğunuz kurumların sorumlularına ileticeğiz.

BAKIRKÖY PROF. DR. MAZHAR OSMAN RUH SAĞLIĞI VE SİNİR HASTALIKLARI SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ TEMSİLCİSİ DOÇ. DR. GÜL KARAÇETİN – Sayın Başkanım, bir şey arz edebilir miyim bu durumla ilgili?

BAŞKAN – Buyurun.

BAKIRKÖY PROF. DR. MAZHAR OSMAN RUH SAĞLIĞI VE SİNİR HASTALIKLARI SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ TEMSİLCİSİ DOÇ. DR. GÜL KARAÇETİN – Çocuk ve ergenler kamu spotlarından gerçekten etkileniyorlar, kamu spotlarının yapılmasından ve öğretmenlerinden. Öğretmenlerin bu konuda çocukları yönlendirmesi çok çok etkili olur kanaatindeyim.

BAŞKAN – Çok doğru ama işte kamu spotları da yani biraz önce... Mesela “siber kızlar” filan dolaşıyor sonra. Kamuda ciddi iletişim sorunu var.

BAKIRKÖY PROF. DR. MAZHAR OSMAN RUH SAĞLIĞI VE SİNİR HASTALIKLARI SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ TEMSİLCİSİ DOÇ. DR. GÜL KARAÇETİN – O zaman belki öğretmenler gerçekten yönlendirebilirler.

Bir de çok kısa bir şey ifade edebilir miyim vaktimiz varsa?

BAŞKAN – Buyurun.

BAKIRKÖY PROF. DR. MAZHAR OSMAN RUH SAĞLIĞI VE SİNİR HASTALIKLARI SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ TEMSİLCİSİ DOÇ. DR. GÜL KARAÇETİN – Bu epidemiyoloji çok önemli bir alan, risk faktörünü belirlemek için yani toplumda bu hastalık ne kadar sıklıkla görülür, risk faktörü nelerdir ve hangi alanda müdahale etmek gerekir? Bizim Türkiye’de şöyle bir eksikliğimiz var Sayın Başkanım: Çok güzel çalışmalar var ama bunlar belli illerde, mesela Ankara’da var, işte İstanbul’da biz yapıyoruz. Ülke bazında, bütün ülkeyi kapsayacak ve çok merkezî bir epidemiyolojik çalışma Millî Eğitim Bakanlığıyla birlikte planlanıp okullarda yapılsa... Çünkü yurt dışında bununla ilgili çok güzel çalışmalar yapılmış. Böyle bir koordinasyon olursa Millî Eğitim Bakanlığıyla bizim aramızda, çok iyi olur kanaatindeyim.

BAŞKAN – Evet, siz bize bir kere daha Komisyonumuzun görevini hatırlatmış oldunuz. Biz bu Komisyondan beklentimizi zaten yapılmakta olan güzel işleri kurumların koordinasyonu ile daha da sinerjiyi artıracak hâle getirmek gibi görmeye başladık. Doğru bir tespit olduğunu görüyoruz, inşallah ona katkımız olacak gibi görünüyor.

Çok teşekkür ediyorum.

BAKIRKÖY PROF. DR. MAZHAR OSMAN RUH SAĞLIĞI VE SİNİR HASTALIKLARI SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ TEMSİLCİSİ DOÇ. DR. GÜL KARAÇETİN – Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Bütün arkadaşlarımıza, uzman arkadaşlarımıza, yönetici arkadaşlarımıza, hocamıza çok teşekkür ederiz.

Kapanma Saati: 17.06

